

RINNALLA KULKIEN JA ARJESSA AUTTAEN

Hyvinkään seurakunnan diakoninen perhetyö asiakasperheiden vanhempien kokemana

Mika Leppäaho

Opinnäytetyö, syksy 2014

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak, Helsinki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + diakonin

virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Leppäaho, Mika. Rinnalla kulkien ja arjessa auttaen. Hyvinkään seurakunnan diakoninen perhetyö asiakasperheiden vanhempien kokemana. Helsinki, syyskuu 2014, 83 s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakonisen sosiaaliryhmittymisen suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, millaista Hyvinkään seurakunnan diakoninen perhetyö on asiakasperheiden vanhempien kokemusten mukaan. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena oli selvittää perhetyypin ja -koon vaikutusta diakoniatyön palvelujen käyttämiseen sekä lapsiperheiden syitä diakoniatyön avun piiriin hakeutumiseen.

Tutkimus oli luonteeltaan kvantitatiivinen, ja sen aineisto kerättiin Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön päivystysvastaanotolla käyville lapsiperheiden vanhemmilta kyselylomakkeella 12 viikon aikana keväällä 2014. Kyselyyn vastasi yhteensä 42 lapsiperheen vanhempaa. Tutkimuksen aineisto analysoitiin tekemällä tuloksista frekvenssijakaumia ja ristiintaulukointeja sekä laskemalla tuloksista painotettuja keskiarvoja.

Tutkimustulosten mukaan Hyvinkään seurakunnan diakoniatyö sai asiakasperheiden vanhemmilta yleisarvosanakseen arvosanan 4,4, joka oli asteikolla 1–5 varsin hyvä arvosana. Lapsiperheiden perhetyypeillä ja -koilla ei näyttänyt olevan vaikutusta lapsiperheiden diakoniatyön palvelujen käyttämiseen eikä arvostukseen diakoniatyötä kohtaan.

Vastaajat kokivat diakoniatyössä nähtävän jokaisen ihmisen tärkeänä ja arvokkaana sekä diakoniatyön kykenevän oikeasti auttamaan ihmisiä heidän elämäntilanteissaan. Tutkimustulokset osoittivat lisäksi, että taloudelliset haasteet sekä jaksamiseen ja ihmissuhteisiin liittyvät asiat ovat suurimpia syitä, joiden vuoksi lapsiperheet hakeutuvat diakoniatyön avun piiriin.

Asiakasperheet kokivat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyössä tärkeimmiksi asioiksi diakoniatyön antaman taloudellisen avun ja diakoniatyöltä erilaisissa elämäntilanteissa saatavan tuen. Vastaajien mukaan diakoniatyön antama talous- ja ruoka-apu auttaa merkittäväällä tavalla koko perhettä jaksamaan elämässä eteenpäin.

Tutkimuksen tuloksista nousseet jatkotutkimus- ja kehittämishaasteet liittyivät muun muassa avun hakemisen vastuun jakautumiseen lapsiperheen äidin ja isän välillä, lapsiperheiden isien kokemuksiin diakoniatyöstä ja sen palveluista, lasten kokemuksiin talous- ja ruoka-apun merkityksestä perheelle sekä diakoniatyön perheleirien kehittämiseen paremmin perheiden tarpeisiin vastaaviksi.

Asiasanat: diakonia, diakoniatyö, diakoninen perhetyö, lapsiperheet, perhe-diakonia, lapsidiakonia, kvantitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Leppäaho, Mika

Diaconal work of Hyvinkää parish with families: Parents' experiences

83 p., 2 appendices. Language: Finnish. Helsinki, Autumn 2014.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services + Deacon.

The aim of this study was to clarify how parents of client families experienced Hyvinkää parish's diaconal work with families. In this study I also examined why families with children turned to the parish's diaconal work for help and how the size of families affected their usage of diaconal work services as well as their appreciation of the diaconal work of Hyvinkää parish.

This study was quantitative. The material of this study was collected by using a questionnaire in spring 2014. Parents of client families were asked to complete the questionnaire when they had an appointment with a diaconal worker. During 12 weeks, 42 parents of client families completed the questionnaire. The material of the study was analysed by doing frequency distributions and cross-tabulation as well as by counting weighted means from results.

According to the results of this study, Hyvinkää parish's diaconal work received a degree 4,4 on the grounds of the answers by the parents of client families. That was a good degree because the scale of degrees was 1-5. The parents of the client families experienced that Hyvinkää parish's diaconal work understands every human being's importance and worth as well as can really help human beings in their life situations. According to the results of the study, financial challenges and issues related to human being's endurance and relationships were the biggest reasons for families with children to turn to the parish's diaconal work for help. Financial assistance and support in different life situations were seen as the most important aspects in Hyvinkää parish's diaconal work. The parents of the client families experienced that the financial and material assistance helped the whole family significantly.

The targets and the challenges for a future study could be splitting responsibilities between mother and father; fathers' experiences from the diaconal work and its services; the significance of the financial and material assistance experienced by children and the development of diaconal camps to match the needs of the families.

Key words: diaconia, diaconal work, diaconal work with families, families with children

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 PERHE JA LAPSIPERHE	8
2.1 Perheen määrittelyä	8
2.2 Muuttuva perhe	9
2.3 Lapsiperheet Hyvinkäällä	12
3 DIAKONIA TYÖ JA PERHEET	14
3.1 Perhe- ja lapsidiakonia	14
3.2 Mitä on diakoninen perhetyö?	16
3.3 Diakonisen perhetyön palvelut	17
3.4 Lapsiperheet Hyvinkään seurakunnan diakoniatyössä.....	19
3.5 Diakoniatyön asiakaskontaktien syyt.....	20
3.6 Diakoniatyön talous- ja ruoka-apu	22
4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	25
5 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	26
5.1 Lapsidiakoniasta ja lapsidiakonisesta työstä	26
5.2 Diakonisesta perhetyöstä	28
5.3 Diakoniatyöstä	31
5.4 Pohdintaa aikaisemmista tutkimuksista	34
6 KVANTITATIIVINEN KYSELYLOMAKETUTKIMUS JA SEN TOTEUTUS.....	37
6.1 Kvantitatiivinen tutkimusote	37
6.2 Tutkimuksen kohderyhmä	38
6.3 Aineiston keruu.....	39
6.4 Aineiston analysointi.....	41

7 KYSELYYN VASTAAJAT JA HEIDÄN PERHEENSÄ.....	43
7.1 Vastaajien sukupuolijakauma	43
7.2 Vastaajien ikäjakauma.....	44
7.3 Vastaajien perhetyypit	45
7.4 Vastaajien perhekoot.....	47
8 DIAKONIATYÖ VASTAAJIEN KOKEMANA	49
8.1 Diakoniatyöhön ja sen palveluihin liittyvien asioiden tärkeys.....	49
8.2 Vastaajien mielipiteet diakoniatyötä käsittelevistä väittämistä	51
8.3 Miksi hakeutua diakoniatyön avun piiriin?	54
8.4 Vastaajien antama kokonaisarvosana diakoniatyölle	56
9 POHDINTA	61
9.1 Tulosten tarkastelua	61
9.2 Tutkimuksen luotettavuus.....	65
9.3 Tutkimuksen eettisyys	69
9.4 Jatkotutkimus ja -kehittämishaasteet.....	70
LÄHTEET	71
LIITE 1: Kyselyn saatekirje	78
LIITE 2: Kyselylomake	79

1 JOHDANTO

Julkista keskustelua lasten ja lapsiperheiden hyvinvointiin liittyen on 2000-luvulla sävyttänyt huoli. Tutkimusten ja perheiden kanssa työskentelevien ihmisten kokemusten mukaan vaikuttaa siltä, perheiden pahoinvointi olisi lisääntymässä. (Sarvela & Punkari 2007, 4.) Kirkon kasvatus- ja diakoniatyöntekijät näkevät työssään aiempaa useammin lasten syrjäytymistä (Jääskeläinen 2006, 92), ja lasten hädästä onkin muodostumassa yhä merkittävämpi diakonian haaste (Kirkon tiedotuskeskus 2006). Lisäksi eri palveluntuottajat ovat yleisestä taloustilanteesta johtuen joutuneet karsimaan ja ovat yhä karsimassa lapsiperheiden hyvinvointia lisääviä etuuksia ja palveluja, mikä korostaa myös tämän opinnäytetyön aiheen ajankohtaisuutta ja tärkeyttä.

Opinnäytetyön aiheena on Hyvinkään seurakunnan diakonisen perhetyön asiakasperheiden vanhempien kokemukset. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten asiakasperheiden vanhemmat kokevat diakonisen perhetyön palveluineen. Aiheen muodostumiseen vaikutti merkittävästi oma kiinnostukseni lasten ja perheiden parissa tehtävää työtä kohtaan. Lisäksi tutkimus oli tarpeellinen Hyvinkään seurakunnan diakoniatyölle, sillä Hyvinkään seurakunnan diakonisen perhetyön palveluista ei ollut aikaisemmin tehty tutkimuksia, kuten opinnäytetöitä. Aiheen tutkimiselle oli siis todellinen tarve, jotta Hyvinkään seurakunnan diakoninen perhetyö pystyisi jatkossa vastaamaan palveluillaan aiempaa paremmin asiakkaiden avun ja tuen tarpeisiin.

Kirkon haasteeksi on nykypäivänä muodostunut etenkin vaikeissa elämäntilanteissa elävien perheiden ja niiden vanhempien tukeminen, vaikka vastuu lapsista kuuluu ennen kaikkea lasten vanhemmille (Kirkon tiedotuskeskus 2006). Vuoden 2013 Diakoniabarometri toi esille kysymyksen diakoniatyön resursseista. Barometrin mukaan diakoniatyöntekijät tarvitsisivat lisäresursseja etenkin perheiden kanssa tehtävän työn toteuttamiseen. (Kirkon tiedotuskeskus 2013.) Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli pyrkiä vastaamaan diakonibarometrissa esille tulleeseen diakoniatyöntekijöiden tarpeeseen ja toimimaan Hyvinkään

seurakunnan diakoniatyön toimintaympäristön analyysin osana etenkin diakonisen perhetyön suhteen.

Opinnäytetyön alussa käsitellään perheen ja lapsiperheen määritelmää, perheiden muuttuvia elämäntilanteita ja perheiden määrää Hyvinkäällä. Tämän jälkeen työssä edetään diakonian ja diakoniatyön käsittelyyn sekä tuodaan esille tutkimuksen tarkoitus. Aikaisempien tutkimusten esittelyn jälkeen työssä käsitellään kvantitatiivista kyselylomaketutkimusta ja sen toteutusta käytännössä. Työn loppupuolella tuodaan esille tämän tutkimuksen tulokset ja esitetään yhteenveto niistä. Lisäksi työn lopussa pohditaan tutkimuksen tuloksia, luotettavuutta ja eettisyyttä sekä esitetään jatkotutkimus- ja kehittämishaasteita.

2 PERHE JA LAPSIPERHE

2.1 Perheen määrittelyä

Perhettä ei voida määritellä yksiselitteisesti. Käsitys perheestä on riippuvainen ympäröivästä kulttuurista. Esimerkiksi suomalaisessa kulttuurissa perheeseen ajatellaan kuuluvan vanhempien lisäksi lapset, jotka asuvat kotona. Suomalaisessa kulttuurissa perhe erotetaan usein sukulaisista. Yksittäisillä perheenjäsenillä on usein myös erilaiset käsitykset perheeseen kuuluvista henkilöistä. (Vilén, Hansen, Janhunen, Kytöpuu, Salo, Seppänen, Seppänen & Tapio 2010, 2010, 10.) Perheiden monimuotoistumisen johdosta ihmiset voivat itse määritellä, keitä heidän perheisiinsä kuuluu (Rättyä 2012, 104). Perheiden monimuotoistumisella viitataan siihen, että perheen määritelmä ei ole tarkkaan rajattu, vaan myös keskenään hyvin erilaiset perheet ovat perheitä.

Perheen muodosta huolimatta perhesuhteet ovat merkittävimpiä ihmisten elämään vaikuttavia ihmissuhteita. Niihin liittyy erityisellä tavalla kysymys vastuusta, huolenpidosta ja hoivasta. (Sevón & Notko 2008, 13.) Perhe luo pohjan lasten turvalliselle kasvulle, ja perheen hyvinvointi vaikuttaa lasten tulevaisuuteen (Suviranta 2005, 8). Perhe on usein totuttu ajattelemaan isästä, äidistä ja lapsista muodostuvaksi ydinperheeksi. Ajan muuttumisen myötä perhekäsitteestä on kuitenkin tullut hyvin kirjava. (Suviranta 2005, 8.)

Erilaisia perhetyyppejä ovat aviopari ja lapsia, aviopari ilman lapsia, avopari ja lapsia, avopari ilman lapsia, rekisteröity miespari ja lapsia, rekisteröity miespari ilman lapsia, rekisteröity naispari ja lapsia, rekisteröity naispari ilman lapsia, isä ja lapsia sekä äiti ja lapsia (Tilastokeskus 2013c.) Perhe muodostuu yhdessä asuvista avio- tai avoliitossa olevista tai parisuhteensa rekisteröineistä henkilöistä ja heidän lapsistaan, jommastakummasta vanhemmasta ja tämän lapsista, avio- ja avopuolisoista sekä parisuhteensa rekisteröineistä henkilöistä, joilla ei ole lapsia. Lapsiperhe on perhe, johon kuuluu vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi, joka asuu kotona. (Tilastokeskus 2013b.)

2.2 Muuttuva perhe

Perheeseen kohdistuu nykypäivänä suuria haasteita. Perheen ulkopuolisen ihmisen silmin perhe voi näyttää erilaiselta kuin miten perheenjäsenet sen näkevät. Perheenjäseniä yhdistää toisiinsa sukulaisuuden sijasta usein tunne ja sitoutuminen. Perhe koostuu perheenjäsenten välisistä suhteista, ja merkittävää perheen jatkuvuudelle on perheenjäsenten suhteessa olo riittävässä määrin. Perheessä menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus ovat aina yhtä aikaa olemassa. Vanhempien lyhytkestoiset niin kutsutut pätkäsuhteet ja elämän nopeatempoisuus voivat joutua lasten kannalta epäedulliseen asemaan, sillä lasten terveen kasvun merkittäviä edellytyksiä ovat pitkäkestoiset, pysyvät suhteet, jotka edistävät lasten mahdollisuuksia kasvamiseen. (Suutala 2005, 14.)

Perheet kohtaavat nykyisin uudenlaisia ongelmia, ja hektisyys on alkanut hallita monien ihmisten elämää. Elämän hektisyys näyttäytyy ihmisten keskittymiskyvyttömyytenä, epävarmuutena ja levottomuutena, jotka vaikuttavat lasten turvattomuuden tunteeseen, levottomuuteen ja käyttäytymiseen. (Suviranta 2005, 8.) Perhettä käsittelevässä keskustelussa on 2000-luvulla ollut huomattavissa vilkastumista ja moralisoitumista. Vanhemmuuden hukassa oleminen ja lasten pahoinvointi ovat aiheuttaneet ihmisissä huolta ja saaneet heidät huolestumaan perheiden tilanteesta. (Sevón & Notko 2008, 14.) Pahoinvoinnin ilmeneminen viidesosalla lapsista on herättänyt huolta vanhemmuuden ja lasten kotiolojen tilasta (Esko 2005, 12).

Jokisen (Ylönen 2013, 8–9.) mukaan yksinhuoltajien ja avoliitossa elävien ihmisten, avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten sekä avio- ja avoerojen määrät ovat Suomessa huolestuttavan suuria. Avioliiton institutionaalinen merkitys on heikentynyt ja syntyvyys on alentunut, mikä johtuu esimerkiksi parien avioitumisen myöhentymisestä. Avioituminen myöhentyy koulutusvaatimusten nousun ja työpaikkoihin liittyvän kilpailun vuoksi. Perheissä yleistyy tunteiden korostaminen asioita ratkaistaessa, ja kollektiiviset sidokset kadottavat merkitystään. Perhemuoto-, asuinalue-, luokka-, koulutus- ja etniset erot edistävät Suomen muuttumista sellaiseksi kaksijakoiseksi yhteiskunnaksi, jossa ihmisten väliset taloudelliset erot ovat näkyvissä. Lasten kasvua ja kehitystä vaikeuttavat erilai-

set perheissä esiintyvät ongelmat, kuten taloudelliset ongelmat, pelko väkivallan kohteeksi joutumisesta, väheksyminen, nolaaminen ja puhumattomuus, perheenjäsenen sairastuminen vakavasti sekä riitelyn ja ristiriitojen yleisyys. (Ylönen 2013b, 8-9.)

Perhe-elämää eivät uhkaa niinkään uskottomuus tai raha, vaan etenkin perheen väsymys arkielämään. Nykypäivän vanhempien valmiudet arjen vaatimuksien kohtaamiseen tuntuvat olevan vaakalaudalla. Aikaisemmin murrosikäisten lasten vanhempina toimiminen saattoi olla uuvuttavaa, mutta nykyään uupumusta havaitaan myös jo pienten lasten vanhemmilla. (Suviranta 2005, 10.) Solantuksen (Nätkin 2003, 31) mukaan erilaiset perheet kohtaavat omissa elämäntilanteissaan keskenään samanlaisia ongelmia. Näitä ongelmia ovat etenkin työn ja perheen yhteensovittamiseen liittyvät haasteet, parisuhteen ongelmat, väkivalta ja riitaisuus.

Suomalaisten lasten ja nuorten pahoinvointi on aiheuttanut pohdintaa siitä, missä määrin kirkko ja yhteiskunta ovat sivuuttaneet lapset ja perheet. Kirkon ja sen työntekijöiden haasteeksi perheiden kanssa työskenneltäessä muodostuu erityisesti lasten ja perheiden rinnalla kulkeminen silloin, kun heillä ajatellaan olevan liian isoja elämänkuormia kannettavinaan. (Esko 2005, 12.) Suomen evankelis-luterilaisen kirkon diakoniatyössä huolta on herättänyt erityisesti perheiden tuen puute, perheissä ilmenevät monitahoiset ongelmat ja avioerojen lisääntyvä määrä (Rättyä 2012, 104).

Lapsiperheiden taloudellisen tilanteen heikentymiseen on kiinnitetty huomiota seurakuntien diakoniatyössä taloudellisten vaikeuksien keskellä elävien ihmisten tullessa hakemaan apua perheelleen (Jääskeläinen 2006, 105–106). Seurakuntien lapsi-, perhe- ja diakoniatyössä on alettu reagoida lasten syrjäytymiseen etenkin keskinäistä yhteistyötä kehittämällä. Yhteistyötä tekemällä diakonia- ja kasvatustyö pystyvät parantamaan kirkon mahdollisuuksia tukea syrjäytymisuhan alla olevia lapsia. Diakonia- ja kasvatustyöntekijät näkevät kirkolla olevan hyvät mahdollisuudet reagoida lasten syrjäytymiseen kehittämällä lasten ja perheiden kanssa tekemäänsä työtä. (Kirkon tiedotuskeskus 2006.) Diakoni-

an kannalta suuri kysymys nykyaikana on se, millainen asema diakoniolla tulisi olla tämän hetkisessä yhteiskunnallisessa tilanteessa (Malkavaara 2007, 118).

Perheiden monimuotoisuuden muistaminen on merkittävä asia kirkon työntekijöille, kun he työskentelevät perheiden kanssa. Nykyaikana avioliittopohjaisten lapsiperheiden määrä vähenee, kun taas avoliittopohjaisten lapsiperheiden määrä on lisääntymässä. Suomessa suuri osa syntyvistä esikoisista syntyy jo tänä päivänä muunlaisessa parisuhteessa kuin avioliitossa eläville vanhemmille. (Esko 2005, 12.) Lasten yleinen turvattomuus, lasten pahoinvoinnin lisääntyminen ja vanhempien jaksamisongelmat ovat merkkejä perheiden pahoinvoinnista. Vanhempien työssäkäynti varmistaa perheen toimeentulon, mutta vie suuren osan vanhempien päivittäisestä energiasta, mikä voi näyttäytyä vanhempien voimattomuutena hoitaa perheen arkirutiinit ja kuulla lapsia. (Rättyä 2012, 104.)

Perheiden erilaisuudesta huolimatta lapsista voi kasvaa vastuullisia nuoria hyvin erilaisissakin perheissä (Nätkin 2003, 31). Ihmisten elämän pohja rakentuu lapsuudessa (Suviranta 2005, 11), ja tästä syystä perheiden vanhempien tukeminen olisi erityisen tärkeää varsinkin silloin, kun perheessä elää alle kolmevuotias lapsi. Eskon (2005, 12) mukaan perheellä on lasten ja nuorten kannalta ratkaiseva merkitys heidän koko edessä olevan elämänsä suhteen. Perheen ihmissuhteet vaikuttavat voimakkaimmalla tavalla yksittäisen perheenjäsenen hyvinvointiin ja pahoinvointiin. Perheen vastuuna on huolehtia elämän merkittävimpien ja keskeisimpien tehtävien hoitamisesta.

Yksittäisille perheenjäsenilleen perhe voi antaa voimaa tai toimia turvapaikkana. Toisaalta perhe voi myös kuluttaa perheenjäsentensä voimavaroja sekä aiheuttaa epävarmuutta ja pelkoa. (Rättyä 2012, 104.) Perheiden erilaisuudesta ja monimuotoisuudesta huolimatta perheet toimivat yhä tänä päivänä turvapaikkana ja kiintopisteenä jäsenilleen (Esko 2005, 12). Nykyään nuoret vanhemmat eivät välttämättä oikein tiedä, mikä merkitys olisi sillä, että he olisivat todella läsnä lapsensa arjessa. Loppujen lopuksi lapsi tarvitsee vanhemmiltaan erittäin vähän, sillä lapsille on erityisen merkittävää vain vanhempien hiljainen, kokonaisvaltainen läsnäolo. (Suviranta 2005, 10–11.)

2.3 Lapsiperheet Hyvinkäällä

Taulukko 1 kuvaa lapsiperheiden osuutta kaikista perheistä Hyvinkäällä vuosina 2000–2012. Tätä taulukkoa ja myös muita tutkimuksen taulukkoja tulkittaessa on hyvä pitää mielessä se, että prosenteista on poistettu desimaalit. Prosentit ovat siis pyöristetty tasaluvuiksi pyöristyssääntöjen mukaisesti. Tästä aiheutuu se, että laskettaessa jossakin taulukossa olevia prosentteja yhteen ei välttämättä päästä tasan 100 prosenttiin. Siitä huolimatta, että taulukoiden prosentit ovat pyöristetty tasaluvuiksi, ne sisältävät joka tapauksessa saman informaatioarvon kuin niissä olisi silloin, kun prosenteissa olisi desimaalit.

TAULUKKO 1. Lapsiperheiden osuus kaikista perheistä Hyvinkäällä vuosina 2000–2012 (Hyvinkään kaupunki 2014, 12)

	Kaikki perheet	Lapsiperheet	Lapsiperheitä perheistä (%)	Yksinhuoltajaperheitä lapsiperheistä (%)
2000	11 814	5 439	46	22
2001	11 897	5 418	46	21
2002	11 931	5 395	45	22
2003	11 960	5 353	45	22
2004	12 054	5 341	44	22
2005	12 105	5 360	44	23
2006	12 220	5 399	44	22
2007	12 274	5 407	44	22
2008	12 349	5 376	44	22
2009	12 371	5 342	43	22
2010	12 455	5 320	43	22
2011	12 489	5 235	42	22
2012	12 516	5 157	41	22

Taulukon 1 mukaisesti lapsiperheiden osuus kaikista perheistä on pienentynyt Hyvinkäällä vuosittain vuosien 2000 ja 2012 välillä. Yksinhuoltajaperheiden osuus kaikista lapsiperheistä on sen sijaan pysynyt vakaana koko tämän ajanjakson ajan. (Hyvinkään kaupunki 2014, 12.) Yksinhuoltajaperheiden määrä muodosti Hyvinkäällä vuosina 2000–2012 vain melko pienen osan kaikista lapsiperheistä. Yksinhuoltajaperheitä oli Hyvinkäällä kyseisinä vuosina noin 20

prosenttia kaikista lapsiperheistä. (Hyvinkään kaupunki 2014, 12.) Vuonna 2012 koko Suomessa asui kaiken kaikkiaan 1 465 733 perhettä, ja Hyvinkäällä niistä asui yhteensä 12 516 perhettä (Tilastokeskus 2013a).

Hyvinkäällä asuvien yksinhuoltajaperheiden ja kaikkien lapsiperheiden määrien suhteissa toisiinsa on mielenkiintoista erityisesti se, että vuosina 2009–2011 Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön yksilökohtaisista asiakaskontakteista kohdistui suurempi osa yksinhuoltajaperheisiin kuin kahden huoltajan lapsiperheisiin (Hyvinkään seurakunta 2010, 1; Hyvinkään seurakunta 2011, 1; Hyvinkään seurakunta 2012, 1). Tässä ei ole kyse Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön valinnasta sen suhteen, että diakoniatyö auttaisi yksinhuoltajaperheitä enemmän kuin kahden huoltajan lapsiperheitä.

Yksinhuoltajalla saattaa olla enemmän rohkeutta hakeutua diakoniatyön avun piiriin kuin kahden huoltajan lapsiperheen vanhemmalla, jolla on jo oma puoliso tukenaan. Toisaalta voi olla myös niin, että yksinhuoltajalla on suuremmat avun tarpeet kuin kahden huoltajan lapsiperheen vanhemmalla, sillä yksinhuoltajalta puuttuu kokonaan toisen vanhemman tuki. Kaikkien perheiden lukumäärä Hyvinkäällä on kasvanut vuosina 2000–2012, vaikka samalla lapsiperheiden lukumäärä on pienentynyt (Hyvinkään kaupunki 2014, 12). Osittain tämä voi johtua perheen määritelmän monimuotoisuudesta eli siitä, että perheitä ovat myös erilaiset lapsettomat perheet.

3 DIAKONIATYÖ JA PERHEET

3.1 Perhe- ja lapsidiakonia

Perheet ja perheiden näkökulma tulee ottaa huomioon kaikessa seurakuntatyössä, mutta erityisesti diakoniatyössä, jossa perheiden moninaisuus tulee hyvin esille. Perheiden vanhemmat tarvitsevat tukea muun muassa lasten kasvatamisessa, perheen arkielämän iloissa ja suruissa, erilaisten elämäntilanteiden keskellä ja onnettomuuden, sairauden tai kuoleman horjuttaessa perheen elämää. Erilaiset perhetyön muodot ovat tärkeitä siksi, että niissä voidaan toteuttaa perhediakoniaa. (Jääskeläinen 2002, 194.) Mielestäni perhediakoniaa voidaan toteuttaa erityisesti diakoniatyössä ja diakonisessa perhetyössä.

Jääskeläisen (2002, 194–195) mukaan perhediakonia on huolenpitoa perheestä ja perheen rinnalla kulkemista perheen elämään kuuluvissa tilanteissa. Perhediakoniaa voidaan toteuttaa varsinkin erilaisissa perhetyön muodoissa, kuten perheleireillä, yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa ja perhetyön projekteissa. Diakoniatyön asiakkaisiin kuuluu lapsiperheitä, mutta työskentely rajautuu usein perheiden aikuisiin ja lapset jäävät syrjään. (Jääskeläinen 2002, 194–195.) Ajattelen perhediakonian ja diakonisen perhetyön tavoitteiden linkittyvän merkittäväällä tavalla lapsidiakoniaan ja sen tavoitteisiin. Diakonisen perhetyön tavoitteissa korostuu vanhemmuuden tukeminen (Vilén ym. 2010, 33.), ja perhediakoniassa on keskeistä huolenpito perheestä ja perheen rinnalla kulkeminen (Jääskeläinen 2002, 194).

Lapsidiakonia voidaan ymmärtää suoraan lapsen kohdistuvaksi toiminnaksi, jossa korostetaan lapsen hädän lievittämistä ja lapsen oman persoonan kasvun vahvistamista sekä pyritään toteuttamaan näitä tärkeinä pidettyjä asioita. Pohjimmiltaan lapsidiakoniassa on kyse lapsen turvattomuuteen ja siihen liittyviin kokemuksiin reagoimisesta hyvissä ajoin. Lapsidiakonian tavoitteena on tarjota lapselle fyysisesti ja tunnetasolla turvallinen ympäristö sekä pitää huolta lapsesta huolehtimalla lapsen ravinnosta ja vaateuksesta. Lapsidiakoniaa toteuttava työntekijä pyrkii vahvistamaan perheiden vanhempien toimimista vanhempina

asettumalla vanhempien rinnalle arvostavasti ja rohkaisevasti, eikä syyttelevästi ja virheitä osoittelevasti. Lisäksi lapsidiakonian tavoitteena on tarjota lapsen elämään turvallisuutta sekä puolustaa ja vahvistaa lapsen persoonaa. (Mattila 2003, 8, 13–19.)

Perhe- ja lapsidiakonia-käsitteiden ohella on alettu 2000-luvulla käyttää myös lapsiperhediakonia-käsitettä. Mielestäni se yhdistää hienolla tavalla perhe- ja lapsidiakonian toisiinsa, ja pyrkii pitämään esillä samanaikaisesti sekä perheiden että lasten näkökulmaa. Forströmin (Hilksa 2007, 22) mukaan lapsiperhediakonialla tarkoitetaan lapsilähtöistä tapaa työskennellä perheiden kanssa. Lapsiperhediakoniassa on keskeistä ymmärrys siitä, että lapsi on myös osa perhettä. Lapsiperhediakonia näkee lapsen aivan yhtä täysivaltaisena perheenjäsenenä kuin muut perheenjäsenet. Lapsiperhediakoniaa toteuttava työntekijä voi toimia lasten puolestapuhujana ja asianajajana tuodessaan lasten hätää ja myös iloa näkyväksi. Lapsiperhediakoniassa nähdään merkittäväksi sekä yksittäisten perheenjäsenten että koko perheen kanssa työskentely.

Lapsiperhediakonia-käsitteen lisäksi perhe ja -lapsidiakonian yhteydessä voidaan korostaa myös perhelähtöisen työtteen merkitystä. Mielestäni voisi oikeastaan ajatella, että kun työntekijä toteuttaa työssään perhe-, lapsi- tai lapsiperhediakoniaa, niin hän toteuttaa samalla perhelähtöistä työtettä. Perhelähtöisellä työtteellä viitataan nimittäin siihen, että perheen huomioidussa lähdetään liikkeelle perheen ja yksittäisten perheenjäsenten tarpeiden kuulemisesta sekä siihen, että ihminen kantaa aina mukanaan perheensä ajankohtaista tilannetta (Kirkkohallitus 2009, 28). Perhelähtöisessä työskentelyssä korostuvat perhekokonaisuutena, perheenjäsenet yksilöinä, perheen asiantuntijuus omasta tilanteestaan, perheenjäsenten keskinäisten suhteiden huomioiminen sekä perheiden erilaisuus ja ainutlaatuisuus (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Viro-lainen 2012, 24).

3.2 Mitä on diakoninen perhetyö?

Kirkkojärjestyksen mukaan diakonia ymmärretään kristilliseen rakkauteen pohjautuvaksi palvelutyöksi siellä, missä ei ole muuta apua tarjolla ja missä ihmisten hätä on suurin. Diakoniatyö on vaikeuksia ja haasteita elämässään omaavien ihmisten kokonaisvaltaista auttamista eli aineellista, sosiaalista, hengellistä ja henkistä tukemista. Diakoniatyössä ihmisen elämäntilanne pyritään näkemään tämän elämäntilanteen kuuluvana tilanteena. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 36–37, 73.) Mielestäni diakonisen perhetyön suhteessa diakoniaan ja diakoniatyöhön on erityisen mielenkiintoista se, että puhuttaessa diakoniasta ja diakoniatyöstä, voidaan ajatella puhuttavan samalla myös diakonista perhetyöstä. Diakonia, diakoniatyö ja diakoninen perhetyö liittyvät nimitäin kiinteällä tavalla toisiinsa. Ajattelen, että diakonisen perhetyön voi oikeastaan hahmottaa sillä tavalla, että se on perheiden parissa tehtävää diakoniatyötä, jonka tavoitteena on auttaa ja tukea perheitä.

Diakoninen perhetyö pyrkii auttamaan ja etsimään niitä perheitä, joita ei seurakunnan viikoittaisen toiminnan kautta tavoiteta. Luonteeltaan diakoninen perhetyö on ennaltaehkäisevää ja etsivää työtä, jossa vanhemmuuden tukemisella on tärkeä asema. Diakonisen perhetyön tehtävänä on myös tukea perheitä, jotka kohtaavat taloudellisia haasteita, päihteiden käyttöä, työttömyyttä sekä parisuhde-, kasvatusta tai mielenterveysongelmia elämässään. Diakonista perhetyötä toteutetaan muun muassa päivystysten, ryhmätoiminnan sekä perheleirien- ja retkien muodoissa. (Vilén ym. 2010, 33.)

Diakoninen perhetyö pyrkii osoittamaan perheestä välittämistä, löytämään tasa-painon perheessä ja erilaisten ratkaisujen välillä sekä lisäämään perheen hyvinvointia. Diakonista perhetyötä tehdessään diakoniatyöntekijä voi toimia perheen rinnallakulkijana, perheen ja perheenjäsenten omien voimavarojen korostajana, taloudellisen tuen antajana, lapsen nähdynä tuojana, henkisenä ja hengellisenä tukijana, palveluohjaajana sekä lapsen puolestapuhujana. (Rättyä 2012, 104–105.)

Diakonisen perhetyön yleisiä periaatteita ovat perhelähtöisyys, yhteistyö, realiteetti, tasavertaisuus ja kiireettömyys. Toimiessaan perhelähtöisesti diakoniatyöntekijä tuntee perheessä vallitsevat säännöt ja toimintakulttuurin ja kunnioittaa niitä sekä toimii perheen kanssa yhteistyössä perheen ehdoilla. Tasavertaisuus viittaa diakoniatyöntekijän ja perheen tai sen yksittäisen jäsenen tasavertaiseen suhteeseen sekä diakoniatyöntekijän tapaan kohdella ja kohdata kaikkia perheenjäseniä tasavertaisesti. (Rättyä 2012, 104.)

Diakoninen perhetyö on myös yksi Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön työaloista (Hyvinkään seurakunta 2014a, 1). Diakonista perhetyötä tekee Hyvinkään seurakunnassa yksi seitsemästä diakoniatyöntekijästä (Hyvinkään seurakunta 2014c, 1.), jonka työaloja ovat lisäksi diakoninen vanhustyö ja kriisityö (Hyvinkään seurakunta 2013a, 1.).

3.3 Diakonisen perhetyön palvelut

Hyvinkään seurakunnan diakonisen perhetyön palveluja ovat päivystysvastaanotot eli asiakasvastaanotto toiminta, retket, leirit ja tapahtumat, kotikäynnit, diakoniakasvatus sekä vertaistukiryhmät ja -kerhot. Näiden palvelujen avulla Hyvinkään seurakunnan diakoniatyö tukee perheitä. (Ylönen 2013, 9.) Hyvinkään seurakunnan diakoninen perhetyö tekee lisäksi verkostoyhteistyötä ja toteuttaa palveluohjausta. Lievosen (Ylönen 2013, 9.) mukaan ihminen voi saada diakoniatyöltä rohkeutta hakea apua omaan tilanteeseensa esimerkiksi sosiaalitoimistosta, velkaneuvonnasta ja kaupungin perhetyöltä. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyö tekee asiakasvastaanotto toimintaa perheiden parissa erityisesti kerran viikossa järjestämällään perhetyön vastaanotolla. (Hyvinkään seurakunta 2014d, 5.)

Hyvinkään seurakunnan diakoniatyö järjestää lisäksi kesäisin kahtena peräkkäisenä päivänä perheille tarkoitettua leiripäivää Herusten mökillä yhteistyössä kaupungin perhetyön kanssa ja syksyisin perheleirin seurakunnan omassa Sääksin leirikeskuksessa (Hyvinkään seurakunta 2013a, 2). Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöllä on olemassa myös Herusten mökki, jota vuokrataan hyvinkääläi-

sille perheille sosiaalisin perustein (Hyvinkään seurakunta 2014d, 5.) Järven rannassa oleva Herusten mökki sijaitsee 15 minuutin päässä Hyvinkään keskustasta. Vuokraamalla mökkiä hyvinkääläisille perheille Hyvinkään seurakunnan diakoniatyö haluaa tarjota perheille mahdollisuuksia virkistäytymiseen ja lepoon sekä yhteiseen tekemiseen ja olemiseen. (Helin ym. 2010, 123.)

Herusten mökin vuokraustoiminnassa ei ole kuitenkaan kyse vain virkistykseen mahdollistamisesta asiakasperheille, sillä diakoniatyöntekijät kohtaavat perheet henkilökohtaisesti ennen mökin vuokraamista. (Helin ym. 2010, 123.) Vuonna 2013 diakoniatyö vuokrasi Herusten mökkiä yhteensä 100 perheelle, minkä myötä Herusten mökki oli hyvinkääläisten perheiden käytössä yhteensä 259 vuorokauden ajan (Hyvinkään seurakunta 2014c, 1). Koko Suomen tasolla Herusten mökin vuokraustoiminta edustaa ainutlaatuista perhediakoniatoteuttamisen muotoa (Helin ym. 2010, 123.)

Hyvinkään seurakunnan diakoninen perhetyö järjestää keväisin yhteistyössä kaupungin perhetyön kanssa lapsille ja vanhemmille tarkoitettua Vertti-vertaistukiryhmätoimintaa (Hyvinkään seurakunta 2013a, 2). Vertti-ryhmätoiminta päättyy ryhmän yhteiseen seurakunnan leirikeskuksessa järjestettävään leiriin. Kaiken kaikkiaan Vertti-toiminnan tarkoituksena on tukea mielenterveysongelmista kärsiviä vanhempia ja heidän lapsiaan. (Helin ym. 2010, 123.) Vertti-ryhmätoiminnassa on tärkeää, että se on lapsen ja vanhemman yhteinen juttu. Vertti-toiminnan avulla pyritään vahvistamaan perheiden voimavaroja, parantamaan vanhempien tietoisuutta lapsen selviytymistä tukevista asioista, lisäämään vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta sekä edistämään perheen arjen sujuvuutta. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöstä Vertti-ryhmän ohjaajana on toiminut diakonista perhetyötä tekevä työntekijä. Vertti-vertaistukiryhmätoiminta on luonteeltaan ennaltaehkäisevää toimintaa, joka tarjoaa tukea sekä vanhemmille että lapsille. (Ylönen 2013a, 4.)

Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön toimintamahdollisuuksiin vaikuttavat merkittävästi sen taloudelliset toimintaedellytykset. Diakoniatyö on saanut vuosittain varsinkin joulukuun alkupuolella lahjakortteja ja avustuksia järjestöiltä ja yksityishenkilöiltä. Avustusten, kuten lahjakorttien, joululahjapakettien ja avustus-

kassien, lahjoittajat ovat usein toivoneet, että Hyvinkään seurakunnan diakoniatyö antaisi avustuksia erityisesti lapsiperheille. Vuonna 2013 diakoniatyö myönsi asiakkailleen myös vapautuksia leirimaksuista yhteensä 20 kertaa. (Hyvinkään seurakunta 2014c, 1-2.)

Hyvinkään seurakunnan diakonisen perhetyön tärkeitä toimintamuotoja ovat perheiden kannalta etenkin erilaiset talous- ja ruoka-avustukset, kuten leirimaksuista myönnettävät vapautukset sekä osto-osoitukset ja ruokakassit. Erityisen merkittävää diakoniatyön kannalta on mielestäni kuitenkin se, että ihmiset tietäisivät diakoniatyön pystyvän auttamaan heitä heidän erilaisissa elämäntilanteissaan sekä elämässä eteen tulevissa haasteissa ja mieltä askarruttavissa asioissa.

3.4 Lapsiperheet Hyvinkään seurakunnan diakoniatyössä

Taulukko 2 kuvaa kahden huoltajan lapsiperheiden ja yksinhuoltajaperheiden asiakaskontaktien osuuksia kaikista lapsiperheiden Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön asiakaskontakteista.

TAULUKKO 2. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön kahden huoltajan lapsiperheiden ja yksinhuoltajaperheiden osuus (%) kaikista lapsiperheiden asiakaskontakteista vuosina 2009–2013 (Hyvinkään seurakunta 2010, 1; Hyvinkään seurakunta 2011, 1; Hyvinkään seurakunta 2012, 1; Hyvinkään seurakunta 2013b, 1 & Hyvinkään seurakunta 2014b, 1)

	2009	2010	2011	2012	2013
Kahden huoltajan lapsiperheiden asiakaskontaktien osuus	42	36	39	46	45
Yksinhuoltaja-perheiden asiakaskontaktien osuus	58	64	61	54	55
Kaikki lapsiperheiden asiakaskontaktit yhteensä	777	728	666	611	658

Hyvinkään seurakunnan diakoniatyössä lapsiperheiden yksilökohtaisten asiakaskontaktien lukumäärät ovat pienentyneet tasaisesti vuosien 2009–2013 välillä. Vuonna 2009 Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöllä oli lapsiperheiden asiakaskontakteja yhteensä 777, kun taas vuonna 2013 lapsiperheiden asiakaskontakteja oli yhteensä 658. Vuosien 2009 ja 2013 välillä Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön asiakaskontaktien lukumäärät ovat vähentyneet yksinhuoltajaperheiden osalta ja kasvaneet kahden huoltajan lapsiperheiden osalta. (Hyvinkään seurakunta 2010, 1; Hyvinkään seurakunta 2011, 1; Hyvinkään seurakunta 2012, 1; Hyvinkään seurakunta 2013b, 1 & Hyvinkään seurakunta 2014b, 1.)

Kahden huoltajan lapsiperheiden asiakaskontaktien lukumäärissä tapahtui laskua vuodesta 2009 vuoteen 2011, mutta kasvua vuodesta 2011 vuoteen 2013. Yksinhuoltaja-perheiden asiakaskontaktien lukumäärissä tapahtui kasvua vuodesta 2009 vuoteen 2010, laskua vuodesta 2010 vuoteen 2012 ja edelleen kasvua vuodesta 2012 vuoteen 2013. (Hyvinkään seurakunta 2010, 1; Hyvinkään seurakunta 2011, 1; Hyvinkään seurakunta 2012, 1; Hyvinkään seurakunta 2013b, 1 & Hyvinkään seurakunta 2014b, 1.) Asiakaskontaktien lukumäärissä tapahtuneiden muutosten syistä en osaa eri vuosien tilastojen perusteella antaa arviota.

3.5 Diakoniatyön asiakaskontaktien syyt

Diakoniatyön päivystysvastaanotolla viitataan siihen, että seurakunnissa on voitu varata viikoittain tietyt ajat päivystysluontoista vastaanottoa varten. Näinä aikoina ihmiset voivat tulla diakoniatoimistoon vapaasti ilman varattua aikaa odottamaan pääsyään keskustelemaan diakoniatyöntekijän kanssa. (Helin ym. 2010, 54.) Monet ihmiset hakevat seurakunnasta apua ja tukea heidän omaa tai perheensä elämää haittaavan ulkopuolisen tekijän takia. Näitä syitä ovat muun muassa taloudellinen puute, velkaantuminen, työttömyys, sairaudet, onnettomuudet ja kuolemantapaukset. (Jääskeläinen 2006, 105.)

Taloudelliset vaikeudet ovat usein syitä, joiden takia ihmiset hakeutuvat diakoniatyöntekijän vastaanotolle. Taloudellisen avun tarvetta diakoniatyön asiak-

kaiden keskuudessa ovat lisänneet etenkin taloudelliset lamat. (Helin ym. 2010, 72.) Taulukko 3 osoittaa, mistä syistä ihmiset ovat hakeutuneet Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön avun piiriin vuosina 2009–2013.

TAULUKKO 3. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön yksilökohtaisten asiakaskontaktien syiden osuus (%) kaikista syistä (n) vuosina 2009–2013 (Hyvinkään seurakunta 2010, 1; Hyvinkään seurakunta 2011, 1; Hyvinkään seurakunta 2012, 1; Hyvinkään seurakunta 2013b, 1 & Hyvinkään seurakunta 2014b, 1)

	2009	2010	2011	2012	2013
talousasiat	26	25	27	29	33
terveys ja sairaus	21	21	22	21	22
ihmissuhteet	18	18	16	16	13
työelämä	11	12	11	9	11
muut syyt	12	13	12	13	10
päihteet tai riippuvuudet	7	7	6	6	7
väkivalta tai rikos	1	2	2	2	2
kaikki syyt yhteensä	6 013	5 711	5 651	4 493	4 827

Taulukon alinta riviä lukiessa on tärkeää huomioida se, ettei se suoraan kerro Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön yksilökohtaisten asiakaskontaktien lukumääriä kyseisinä vuosina. Sama ihminen on nimittäin saattanut tulla diakoniatyöntekijän vastaanotolle esimerkiksi talousasioiden sekä työelämään ja ihmissuhteisiin liittyvien asioiden vuoksi. (Hyvinkään seurakunta 2010, 1; Hyvinkään seurakunta 2011, 1; Hyvinkään seurakunta 2012, 1; Hyvinkään seurakunta 2013b, 1 & Hyvinkään seurakunta 2014b, 1.)

Taulukko 3 osoittaa, että Hyvinkään seurakunnan diakoniatyössä tärkeimpiä asiakaskontaktien syitä ovat vuosina 2009–2013 olleet talousasiat, terveys ja

sairaus, ihmissuhteet ja työelämä. Näiden ohella muut syyt ja päähteet tai riippuvuudet ovat saaneet lukuisia mainintoja kyseisinä vuosina. Yksilökohtaisten asiakaskontaktien syinä Hyvinkään seurakunnan diakoniatyössä ovat olleet vähäisissä määrin myös väkivalta tai rikos ja hengelliset asiat. (Hyvinkään seurakunta 2010, 1; Hyvinkään seurakunta 2011, 1; Hyvinkään seurakunta 2012, 1; Hyvinkään seurakunta 2013b, 1 & Hyvinkään seurakunta 2014b, 1.) Yksilökohtaisten asiakaskontaktien syyt voivat lisäksi osoittaa, miksi ihmiset hakeutuvat diakoniatyön avun piiriin ja mihin diakoniatyön tulisi tulevaisuudessa panostaa.

Asiakkaiden elämäntilanteisiin sisältyy taloudellisten ongelmien lisäksi usein myös monia muita ongelmia (Hakala 2002, 256). Diakoniatyön asiakaskunta on myös muuttunut vaikeammaksi, mikä tarkoittaa sitä, että samalla asiakkaalla on samanaikaisesti monia toisiinsa kietoutuvia ja monimutkaisia ongelmia. (Helin ym. 2010, 72.) Diakoniatyön vastaanotoilla huomio kiinnittyy erityisesti sukupolvelta toiselle jatkuvaan syrjäytymiseen. Nuorten ihmisten keskuudessa syrjäytyneistä elämäntavasta on tullut osa heidän normaalia elämäänsä. (Kirkon tiedotuskeskus 2013.)

3.6 Diakoniatyön talous- ja ruoka-apu

Taloudelliset vaikeudet ovat usein syytä, joiden takia ihmiset hakeutuvat diakoniatyön avun piiriin. Taloudellinen avustaminen on yksi osa diakoniatyössä käytetyistä menetelmistä. (Helin ym. 2010, 72.) Diakonia on vakiinnuttanut suomalaisessa yhteiskunnassa asemansa yhtenä ihmisten auttajana ja tukijana. Diakoniatyön antama taloudellinen apu on säilyttänyt merkityksensä korkealla tasolla. (Malkavaara 2007, 119.)

Taulukko 4 osoittaa, että Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön lapsiperheille antamien talous- ja ruoka-avustusten tarve on noussut vuodesta 2009 vuoteen 2013. Vuonna 2009 lapsiperheet saivat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöltä talous- ja ruoka-avustusta yhteensä 648 kertaa, kun taas vuonna 2013 diakoniatyö antoi lapsiperheille talous- ruoka-avustusta yhteensä 960 kertaa. (Hyvinkään seurakunta 2010, 1; Hyvinkään seurakunta 2011, 1; Hyvinkään seura-

kunta 2012, 1; Hyvinkään seurakunta 2013b, 1 & Hyvinkään seurakunta 2014b, 1.)

TAULUKKO 4. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön kahden huoltajan lapsiperheille ja yksinhuoltajaperheille antamien talous- ja ruoka-avustusten osuus (%) kaikista lapsiperheille vuosina 2009–2013 annetuista talous- ja ruoka-avustuksista (Hyvinkään seurakunta 2010, 1; Hyvinkään seurakunta 2011, 1; Hyvinkään seurakunta 2012, 1; Hyvinkään seurakunta 2013b, 1 & Hyvinkään seurakunta 2014b, 1)

	2009	2010	2011	2012	2013
Kahden huoltajan lapsiperheiden talous- ja ruoka-avustusten osuus	37	34	38	37	40
Yksinhuoltaja-perheiden talous- ja ruoka-avustusten osuus	63	66	62	63	60
Lapsiperheiden talous- ja ruoka-avustukset yhteensä	648	698	769	709	960

Vuosina 2009–2013 Hyvinkään seurakunnan diakoniatyö on antanut talous- ja ruoka-avustusta useammille yksinhuoltaja-perheille kuin kahden huoltajan lapsiperheille. Vuosien 2009–2013 aikana myös tarve Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön antamille talous- ja ruoka-avustuksille on kasvanut sekä kahden huoltajan lapsiperheiden että yksinhuoltajaperheiden osalta. (Hyvinkään seurakunta 2010, 1; Hyvinkään seurakunta 2011, 1; Hyvinkään seurakunta 2012, 1; Hyvinkään seurakunta 2013b, 1 & Hyvinkään seurakunta 2014b, 1.)

Taloudellista avustusta tarvitseville asiakkaille tehdään talousselvitys mukana olevien papereiden pohjalta. Taloudellista apua tarvitsevalle asiakkaalle voidaan antaa ruoka-apua, osto-osoitus tai alkaa valmistella hakemusta suuremman avustuksen saamiseksi. Taloudellisen avustamisen yhteyteen kuuluu usein asiakkaan elämäntilanteen selvittely, jolla tarkoitetaan asiakkaan elämän tarkastelua kokonaisuudessaan. (Helin ym. 2010, 73.)

Lapsiperheiden talous- ja ruoka-avustusten tarpeeseen ovat vaikuttaneet merkittävästi sekä yksittäisten perheiden elämässä tapahtuneet muutokset että perhe-elämän kehityksessä yleisesti tapahtuneet muutokset. Hakalan (2002, 256) mukaan ihmiset hakeutuvat diakoniatyöntekijöiden luokse pääasiassa taloudellisten ongelmien takia. Niiden ohella asiakkaiden tilanteisiin on kietoutunut usein myös muita ongelmia. Taloudellinen avustaminen on vain osa diakoniatyössä käytetyistä menetelmistä, mutta joissain tilanteissa taloudellinen avustaminen voi jäädä ainoaksi auttamisen muodoksi (Helin ym. 2010, 72–73).

Kelton ja Koiviston (Hakala 2002, 256) mukaan taloudellinen avustaminen on useimmiten ruoka-apua. Ruoka-avun lisäksi maksusitoumukset ja osto-osoitukset ovat varsin yleisiä taloudellisen avustamisen muotoja. (Hakala 2002, 256.) Diakoniatyön taloudellinen avustaminen voi pienimuotoisuudestaan huolimatta olla ihmisen elämäntilanteessa erittäin tärkeää. Diakoniatyöntekijä voi olla asiakkaalle sellainen ihminen, jolle voi puhua omaan elämään liittyvistä asioista, vaikka asiakas ei itse haluaisi tehdä mitään muutoksia elämässään. (Helin ym. 2010, 75, 77.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön palveluja käyttävien lapsiperheiden vanhempien mielipiteitä tarjotuista palveluista sekä Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöhön ja sen palveluihin liittyvien asioiden tärkeyttä lapsiperheiden elämässä. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia perhetyypin ja -koon vaikutusta diakoniatyön palvelujen käyttämiseen sekä syitä, joiden takia lapsiperheet käyttävät diakoniatyön palveluja.

Tutkimuksen tarkoituksen mukaisesti opinnäytetyön tutkimusongelmat rajautuivat seuraaviksi tutkimuskysymyksiksi:

- Mitä mieltä Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön palveluja käyttävien lapsiperheiden vanhemmat ovat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöstä ja sen palveluista?
- Kuinka tärkeitä Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöhön ja sen palveluihin liittyvät asiat ovat palveluja käyttävien lapsiperheiden elämässä?
- Mistä syistä lapsiperheet hakeutuvat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön avun piiriin?
- Miten lapsiperheiden perhetyypit vaikuttavat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön palvelujen käyttämiseen?
- Miten lapsiperheiden perhekoot vaikuttavat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön palvelujen käyttämiseen?

5 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien diakoniatyön palveluja käyttävien lapsiperheiden vanhempien käsityksiä kyseisistä palveluista ei ole aiemmin tutkittu Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöissä. Opinnäytetyöni aiheita sivuavat aikaisemmat opinnäytetyöt liittyvät esimerkiksi seurakuntien tekemään diakoniatyöhön, diakoniseen perhetyöhön sekä lapsidiakoniaan ja lapsidiakoniseen työtöteeseen. Asiakasperheiden vanhempien kokemuksia Hyvinkään seurakunnan diakonisesta perhetyöstä ei ole aiemmin tutkittu.

5.1 Lapsidiakoniasta ja lapsidiakonisesta työstä

Katja Lahti tutki lapsidiakoniaan liittyviä näkökulmia toteuttamalla teemahaastattelun lasten kanssa työtä tekevilla henkilöillä. Tutkimus oli luonteeltaan kvalitatiivinen. Haastatelluista henkilöistä kuusi oli seurakunnan työntekijöitä ja kolme muita lasten kanssa työskenteleviä henkilöitä. Tutkimuksessa tarkasteltiin lapsen tarvetta saada tukea surun näkökulmasta. Tutkimuksen tulosten mukaan lapsidiakonia käsitteenä osoittautui suurimmalle osalle haastatelluista outona. Kaikilla haastatelluilla heräsi haastattelun aikana käytännönläheisiä ajatuksia lapsen tukemisen tarpeista. Haastatellut kokivat lapsen suoran tukemisen tärkeäksi, ja haastattelupaikkakunnalta löytyi loppujen lopuksi paljon lapsidiakonian hengessä toteutettavaa toimintaa. (Lahti 2001, 2.)

Lahden tutkimuksen tulosten mukaan seurakunnan eri työmuotojen välinen yhteistyö näyttäytyi vähäisenä, eikä myöskään päivähoidon kanssa ollut paljon yhteyksiä. Koulun kanssa oltiin kehittämässä tukihenkilötoimintaa lasten tarpeiden mukaan. Kaakaopyhäkoulua oltiin paikkakunnalle jo suunnittelemassa lähiöprojektin osana lapsen tarpeita palvelevaksi toiminnaksi. Opinnäytetyön tarkoituksena ollut keskustelun aikaansaaminen lapsidiakoniaan liittyen onnistui hyvin, sillä lapsidiakonia osoittautui haastateltaville mieluisaksi aiheeksi ja kukin haastateltu työntekijä päätti oman haastattelunsa tuoden tavalla tai toisella esille tutkimuksen aiheen tärkeyden. (Lahti 2001, 2.)

Hanna-Riikka Helminen ja Kirsi Kotisalo (2009, 2) tutkivat kyselylomakkeella Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöiden ajatuksia lapsidiakoniasta ja siitä, mitä he näkevät lapsidiakonian tarkoittavan käytännössä. Tutkimuksen tulosten mukaan lapsidiakonialla tarkoitetaan lapsilähtöisyyttä sekä lapsen näkemistä ja huomioimista yksilöllisesti. Tutkimuksen mukaan lapsidiakoniassa on keskeistä se, että jokaiselle lapselle kuuluu oikeus yksilölliseen nähdyksi ja huomioiduksi tulemiseen sekä turvallisen aikuisen läsnäolon tuntemiseen. Tutkimuksessa tuli esille myös se, että lapsidiakonia on tärkeä aihe ja siitä tulisi puhua enemmän käytännön työelämässä. Tutkimus tuotti lisäksi tiedon lapsidiakonian hyvistä mahdollisuuksista edistää lapsen hyvinvointia.

Terhi Luokkanen ja Elisa Metsänheimo tutkivat kyselylomakkeella Limingan rovastikunnan seurakunnissa työskentelevien diakoniatyöntekijöiden käsityksiä lapsidiakoniasta. Tutkimuksen tavoitteena oli lapsilähtöisen diakoniatyön kehittäminen Limingan rovastikuntaan kuuluvissa seurakunnissa tuottamalla lasten ja perheiden auttamista käsittelevää tietoa. Tutkimus tuotti tietoa lapsidiakonian merkityksestä lapsille ja perheille, mutta myös sen toteuttamisen vähäisyydestä seurakunnissa. Tutkimus tuotti lisäksi tietoa siitä, että lapsidiakonian ja seurakunnan lapsilähtöisyyden kehittäminen vaatii seurakunnan eri työalojen yhteistyötä, lapsilähtöisen näkökulman ylläpitämistä seurakunnassa ja diakoniatyössä sekä moniammatillista verkostoitumista. (Luokkanen & Metsänheimo 2011, 2, 41.)

Sonja Hämäläinen tutki kyselylomakkeella Imatran rovastikunnan lapsi- ja perhetyöntekijöiden valmiuksia käyttää lapsidiakonista työtettä lapsi- ja perhetyössä. Kyselyn tulosten perusteella oli tarkoituksenaan kehittää työelämän tarpeisiin vastaavaa rovastikunnallista koulutusta esimerkiksi lasten ja perheiden ongelmien varhaiseen tunnistamiseen, dialogisen työtteen vahvistamiseen, verkosto- ja yhteistyön tekemiseen, maahanmuuttajien kanssa työskentelyyn, syrjäytymisvaarassa olevien perheiden kohtaamiseen ja tukemiseen sekä huolen puheeksi ottamiseen liittyen. Tutkimus tuotti tärkeää tietoa Imatran rovastikunnan lapsi- ja perhetyöntekijöille siitä, miten he voisivat toteuttaa lapsidiakoniaa työssään. Tämän lisäksi tutkimuksella saatiin lisää tietoa siitä, mitä lapsi- ja

perhetyöntekijät toivovat rovastikunnallisilta koulutuksilta Imatran rovastikunnan alueella. (Hämäläinen 2011, 2, 37–39, 41–42.)

5.2 Diakonisesta perhetyöstä

Leena Korhonen ja Pia Saarela (2004, 2) tutkivat diakonista perhetyötä ja sitä, miten se voisi näyttäytyä Järvenpään seurakunnan tasolla. Opinnäytetyö oli luonteeltaan kvantitatiivinen, ja kyselylomakkeeseen vastasi yhteensä 108 järvenpääläistä perhettä, joihin kuhunkin kuului ainakin yksi alle 10-vuotias lapsi. Tutkimuksen tuloksissa diakoninen perhetyö osoittautui perheiden parissa tehtäväksi työksi, jossa perheet ovat toiminnan ensisijaisina subjekteina eli toimijoina. Perheet pitivät perheille tarkoitetussa toiminnassa tärkeimpänä asiana mahdollisuutta toisten perheiden kanssa toimimiseen. Kyselylomakkeeseen vastanneet perheet kokivat tärkeäksi myös sen, että työntekijä olisi tavattavissa oman perheen kohdatessa suuria elämänmuutoksia. (Korhonen & Saarela 2004, 2.)

Korhosen ja Saarelan (2004, 2) tutkimuksen tulosten mukaan diakonisessa perhetyössä on keskeistä perheiden kohtaaminen heidän arkensa keskellä. Parisuhteen, kasvatuksen ja vanhemmuuden tukeminen osoittautuivat tulosten mukaan perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi huomioon otettaviksi asioiksi. Perheet toivoivat saavansa tukea erityisesti keskustelutilaisuuksien, luentojen, retkien ja kurssien muodossa. Diakonisessa perhetyössä ja sen kehittämisessä tulee huomioida sekä työntekijöiden että organisaation näkökulmat. Tutkimuksen ja sen tulosten perusteella jatkotutkimushaasteeksi muodostui seurakunnan työntekijöiden näkemyksen selvittäminen diakoniseen perhetyöhön ja sen tehtäviin liittyen. (Korhonen & Saarela 2004, 2.)

Kirsi Pakanen (2006, 28) teki ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyönään kehittämishankkeen Korpilahden seurakunnalle. Kehittämishankkeen tarkoituksena oli suunnitella diakoniatyöhön uusi lapsiperheiden voimavarojen vahvistamiseen pyrkivä perhetyön menetelmä, äitien voimavararyhmä. Kehittämishankkeeseen sisältyi lisäksi äitien voimavararyhmän toteutus ja arviointi. Ennen äi-

tien voimavararyhmän suunnittelua, toteuttamista ja arviointia opinnäytetyöprosessiin kuului Korpilahdella asuvien diakoniatyön asiakkaana olevien äitien tuen tarpeiden ja voimavarojen selvittäminen. (Pakanen 2006, 28.)

Pakasen (2006, 3) kehittämishankkeen tulosten mukaan äitien tuen tarpeet ja voimavarat liittyivät kolmeen eri aihepiiriin. Voimia antavia ja niitä vieviä tekijöitä sisältyi sekä yksilöllisten tarpeiden ja odotusten toteutumiseen, perheen haasteisiin vastaamiseen että suhteeseen ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Kehittämishankkeen tulokset toivat esille sen, että äitien voimavaroja on mahdollista vahvistaa voimavarakeskeisten työmenetelmien kautta. Kehittämishanke osoitti lisäksi voimavarakeskeisen ajattelun soveltuvan hyvin diakoniatyöhön. Diakoninen perhetyö voi olla luonteeltaan ennaltaehkäisevää ja perheiden voimavaroja tukevaa työtä. Kehittämishankkeen tulosten myötä tuli esille myös se, miten tärkeää on, että diakoniatyö kulkee muiden sektoreiden ohella perheiden rinnalla ja siten pyrkii edistämään perheiden hyvinvointia. (Pakanen 2006, 3.)

Hanna Nikama ja Nina Vahtera (2008, 2) tutkivat diakonista perhetyötä sekä diakonisen perhetyön tarvetta Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä. Tutkimuksen aineisto kerättiin puolistrukturoidun teemahaastattelun avulla Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän kuudelta perhetyötä tekevältä työntekijältä vuoden 2008 loppukesän ja alkusyksyn aikana. Tutkimuksen tulosten mukaan Turun ja Kaarinan seurakunnan työntekijät eivät juurikaan tienneet, mitä diakoninen perhetyö on. Työntekijät ajattelivat diakonisen perhetyön liittyvän vahvasti diakonisuuteen, jonka kukin työntekijä ymmärsi omalla tavallaan. (Nikama & Vahtera 2008, 2.)

Nikaman ja Vahteran (2008, 2) tutkimuksessa haastatellut työntekijät kokivat seurakunnan perhetyön ja diakonisen perhetyön väliset erot kahtiajakona. Työntekijät mielsivät yleisen perhetyön ennaltaehkäiseväksi ja viihdyttäväksi toiminnaksi, kun taas diakoninen perhetyö näyttäytyi heidän mielestään ongelmakeskeiseksi, moniongelmaisten tai syrjäytyneiden ihmisten kanssa tehtäväksi rinnalla kulkijan työksi. Haastatellut seurakunnan työntekijät esittivät omissa haastatteluissaan mielipiteensä siitä, että diakoniselle perhetyölle on tarvetta seurakuntayhtymässä. Tutkimuksen tuloksissa tuli lisäksi esille se, että dia-

konista perhetyötä tulisi tehdä kokopäiväisesti muiden toimijoiden kanssa tehtävän sujuvan yhteistyön mahdollistamiseksi. Diakonisen perhetyön tekeminen kokopäiväisesti voi lisäksi mahdollistaa työn kehittämisen aina sen hetkisten tarpeiden mukaan. Tutkimus korosti myös sitä, että seurakunnassa tehtävää perhetyötä ei tarvitsisi eritellä vahvasti eri työntekijöiden kesken, vaan työntekijöiden tulisi tehdä työtään yhdessä ja yhteiseen päämäärään pyrkien. (Nikama & Vahtera 2008, 2.)

Marjo Rundgren (2008, 3) tutki ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyössään Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan diakoniatyöntekijän tekemää perhediakoniaa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata, millaista perhediakoniaa diakoniatyöntekijä toteuttaa ja tuottaa kuvaus muotoutuvasta työmuodosta, joka tunnetaan eri seurakunnissa eri nimikkeillä. Tutkimuksesta selvisi, että perheiden parissa toimiessaan diakoniatyöntekijä voi toimia perheen rinnalla kulkijan, lapsen näkyväksi tuojan, perheen kokonaistilanteen selvittäjän, perheen toiminnan mahdollistajan ja perheen parhaaksi -yhteistyön tekijän rooleissa. Tutkimuksen tulosten mukaan haasteina perheiden parissa tehtävässä diakoniatyössä näyttäytyvät maahanmuuttajaperheiden määrän lisääntyminen diakoniatyön asiakkaissa, perheiden elämäntilanteissa tapahtuvat muutokset, seurakunnan työalojen välisen yhteistyön kehittäminen, yhteisvastuullisuuden uudelleen herääminen sekä työmuodon kehittäminen ja koulutus. (Rundgren 2008, 3.)

Laura Hämäläinen ja Maiju Koistinen (2012, 2) tekivät opinnäytetyönään laadullisen tutkimuksen. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää diakonisen perhetyön toteuttamista Jyväskylän Keltinmäen, Säynätsalon ja Vaajakosken alueeseurakunnissa, diakonisen perhetyön toteuttamista ja suunnittelua ohjaavia toimintamalleja sekä diakonista perhetyötä tekevien työntekijöiden näkemyksiä diakonisen perhetyön kehittämiseen liittyen. Tutkimuksen tulosten mukaan diakoninen perhetyö ilmeni laaja-alaiseksi, moniammatilliseksi ja verkostoitumista edellyttäväksi työksi, jossa kohdataan eri elämäntilanteissa olevia erilaisia perheitä. Ryhmähaastatteluihin osallistuneet diakoniatyöntekijät kokivat diakonisen perhetyön henkisesti raskaaksi, mutta silti hyvin merkitykselliseksi. (Hämäläinen & Koistinen 2012, 2.)

Hämäläisen ja Koistisen (2012, 2) tutkimuksessa diakonisen perhetyön työmuodoiksi osoittautuivat yksilöiden kohtaaminen, ryhmätoiminta sekä kaikille avoimet tilaisuudet ja tapahtumat. Diakonisen perhetyön suunnitteluun vaikuttavia asioita olivat resurssit, perinteet, arvot, työntekijöiden persoona ja kiinnostuksen kohteet sekä asiakkaiden tarpeet ja toiveet. Diakonisen perhetyön käytännön toteutuksen yhteydessä tulivat esiin hengellisyys, yhteisöllisyyden edistämiseen pyrkivät tavoitteet, ennaltaehkäisevä työote ja terveyttä edistävä työote. Tutkimuksen tuloksissa nousi lisäksi esille diakonisen perhetyön vähäinen tunnettavuus. (Hämäläinen & Koistinen 2012, 2.)

5.3 Diakoniatyöstä

Raija Pajuniemi (2008, 2) teki opinnäytetyönsä Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön asiakkaiden autetuksi tulemisesta diakoniatyön asiakasvastaanotolla. Pajuniemi tutki asiakkaiden hädän syitä, työntekijöiden auttamistapoja sekä asiakkaiden kokemuksia työntekijän antamasta avusta havainnoimalla asiakasvastaanoton asiakaskontakteja ja toteuttamalla strukturoidun kyselyn asiakkailla. Tutkimuksen tulosten mukaan 80 % asiakkaista sai diakoniatyön asiakasvastaanotolla tarvitsemansa avun ja tuli autetuksi. (Pajuniemi 2008, 2.)

Pajuniemen (2008, 2) tutkimuksen tulosten mukaan diakoniatyön asiakas koki tulleen autetuksi, jos avustus oli määrältään riittävä asiakkaan tarpeisiin suhteutettuna. 41 kyselyyn vastaajasta kolme asiakasta eivät tulleet autetuksi, koska heidän mielestään heidän saamansa apu oli liian pieni suhteessa heidän tarpeisiinsa. Osittain autetuksi tulleet asiakkaat olivat tyytymättömiä siihen, että apu oli erilaista kuin he olivat pyytäneet, vaikka samanaikaisesti he olivat tyytyväisiä saamaansa apuun. Kyselyyn vastanneet diakoniatyön asiakkaat eivät tuoneet vastaanoton yhteydessä esille kaikkia asiointisyitä. Kymmenen asiakkaan kohdalla jäivät käsittelemättä sekä yksinäisyys että jumalasuhte. (Pajuniemi 2008, 2.) Suurin osa asiakkaista koki joka tapauksessa tulleen autetuksi, sillä työntekijän kanssa vastaanotolla tapahtuva kohtaaminen toi asiakkaalle apua yksinäisyyden ja tuen tarpeen kokemuksiin (Pajuniemi 2008, 43).

Lea Rättyä (2009, 3) tutki, millaisia käsityksiä diakoniatyöntekijöillä on työnsä sisällöstä ja millaisia haasteita yhteiskunnallinen muutos tuo diakoniatyölle. Tutkimus toi esille yhteiskunnallisen vaikuttamisen työntekijöiltä vaatimia valmiuksia sekä yhteiskunnassa vallitsevia rakenteellisia tekijöitä, joihin diakoniatyöntekijöillä on halu työnsä kautta vaikuttaa. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla diakonisessa yksilö-, perhe- ja yhteistyössä ihmisten auttamiseksi käytettäviä periaatteita ja menetelmiä sekä tuoda esille suuntaviivoja työn ja yhteisöllisyyden kehittämiseksi diakoniatyössä. Tutkimuksen aineisto kerättiin laadullisesti kyselylomakkeella Oulun hiippakunnan diakoniatyöntekijöiltä kahtena eri ajankohtana: marraskuusta 1999 maaliskuuhun 2000 ulottuvana ajankohtana sekä syyskuussa 2006. Kyselyyn vastasi yhteensä 229 Oulun hiippakunnan diakoniatyöntekijää. (Rättyä 2009, 3.)

Rättyän (2009, 3) tutkimuksen tulosten mukaan diakoniatyöntekijät halusivat vaikuttaa ihmisten eriarvoisuuden kasvamista, julkisten palvelujen puutteita, arvojen muutosta sekä perhe-elämän, työn ja asumisen ongelmia aiheuttaviin yhteiskunnan rakenteellisiin tekijöihin. Näihin yhteiskunnan rakenteellisiin tekijöihin vaikuttamiseksi diakoniatyöntekijät tarvitsivat asianajajuus-, tiedottamis-, tutkimus- ja poliittisia valmiuksia. Lisäksi työntekijät kuvailivat tarvitsevansa työssään auttamis- ja yhteistyö-, arvo vaikuttamis-, motivaatio- ja työssä selviytymisvalmiuksia. Tutkimuksen tulosten mukaan diakoninen yksilö-, perhe- ja yhteistyö ovat keinoja apua tarvitsevan ihmisen, perheen ja yhteisön auttamiseksi. (Rättyä 2009, 3.)

Diakoniatyön kehittämisessä kyselyyn vastaajat näkivät tärkeäksi diakoniatyön työmuotojen ja työmenetelmien kehittämisen, yhteisvastuun lisäämisen sekä tuen saamisen koko kehittämistyölle. Tutkimuksen tulosten pohjalta kehitettiin myös malli diakoniatyöstä yhteiskunnallisen muutoksen keskellä. Sitä voidaan hyödyntää hoito-, sosiaali- ja diakoniatyön opetuksen yhteydessä sekä käytännön diakoniatyössä. Mallin tarkoituksena on kuvata yhteiskunnallisen muutoksen ja diakoniatyön sisällön suhdetta toisiinsa sekä diakoniatyön kehittämishaasteita ja auttamismahdollisuuksia muuttuvan yhteiskunnallisen tilanteen yhteydessä. (Rättyä 2009, 3.)

Ulla Jokela (2011, 4) tutki väitöskirjassaan asiakkaiden kokemuksia diakoniatyön tärkeydestä. Tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita siitä, kuinka diakoniatyön asiakkaiden kanssa tehtävä työ muotoutuu ja siitä, millaisia hallinnan käytäntöjä diakoniatyössä ilmenee. Tutkimuksen aineistonkeruu toteutettiin sekä kyselynä että etnografisena kenttätutkimuksena. Diakoniatyö hahmottui tutkimuksen mukaan vaihtosuhteena, jossa vaihtoa tapahtui diakoniatyöntekijän ja asiakkaan kesken sekä myös sitä laajemmin. Tarkasteltaessa vaihtosuhdetta asiakkaiden kokemuksista kumpuavien hallinnan suhteiden kautta, merkittävimmit hallinnan suhteiksi osoittautuivat diakoniatyön rooli sosiaalityön paikkaajana ja jatkajana, hengellisen nouseminen arvoltaan ruumiillista korkeammalle sekä vaihtosuhteen sisäänkätkemä sattumanvaraisuus ja nöyryyttävyys. (Jokela 2011, 4-5.)

Jokelan (2011, 5) tutkimuksen tulosten perusteella muodostui hallinnan suhteiden kartta, jota voidaan käyttää tulkittaessa diakoniatyön tärkeyttä asiakkaille. Kun hengellinen saa suuremman arvon kuin ruumiillinen, rinnalla kulkemisen ja kokonaisvaltaisen kohtaamisen periaatteita joudutaan tarkastelemaan uudelleen. Diakoniatyö näyttäytyy joka tapauksessa paikkana kunnioittavalle kohtaamiselle etenkin silloin, kun julkinen sektori vetäytyy pois vastuusta tai ihmisiä on kohdannut henkilökohtainen elämänsä kriisi. Hyvinvointivaltion rakenteiden murtumisen myötä diakoniatyö saa uusia, sille aiemmin kuulumattomia tehtäviä. Diakoniatyöntekijöiden resurssit eivät riitä laajaan vaikuttamistoimintaan, mutta he voivat toimia asiakkaiden puolestapuhujina asiakkaiden omissa asioissa. Tutkimus toi lisäksi esille sen, että avaimet diakoniatyön kehittämiseen löytyvät sen sisälle kätkeytyvien ihmistä alistavien käytäntöjen tiedostamisesta ja niiden tarkastelusta kriittisesti. Tutkimus pystyy avaamaan silmiä näkemään diakoniatyössä kehittämistä vaativia asioita. Lisäksi se tuo esille uusia näkökulmia sosiaalityön kehittämiseen sitä kautta, että asiakkaan kokemus otettaisiin vakavasti. (Jokela 2011, 5-6.)

Eeva Ojala ja Raisa Särkkä (2012, 2) tekivät opinnäytetyönsä Pieksämäen seurakunnalle. He tutkivat kyselylomakkeella sekä määrällisesti että laadullisesti seurakunnan diakoniatyön taloudellisen avun tärkeyttä asiakkaan näkökulmasta. Tutkimuksessa oli tarkoituksena saada diakoniatyöntekijöiden tietoon se,

miten asiakkaat olivat kokeneet saamansa avun ja millaisia mahdollisia diakoniatyön parannusehdotuksia asiakkailla oli mielessään. Kyselyyn vastasi yhteensä 35 Pieksämäen seurakunnan diakoniatyön vastaanotolla ja EU-ruoanjaossa käynyttä asiakasta. (Ojala & Särkkä 2012, 2.)

Ojalan ja Särkän (2012, 2) tutkimuksen tulosten mukaan pitkittynyt vaikea elämäntilanne oli useimmiten tekijä, joka johdatti ihmiset diakoniatyön avun piiriin. Hallittavissa olevassa elämäntilanteessa apua hakeneet ihmiset kokivat diakoniatyöltä saamansa avun heidän tarpeisiinsa riittäväksi. Jo kriisiytyneen elämäntilanteen keskellä eläviä ihmisiä diakoniatyön antama apu auttoi vain sen verran vähän, että ihminen sai tarvitsemansa jokapäiväisen leivän. Kyselyyn vastanneet diakoniatyön asiakkaat olivat pääosin tyytyväisiä diakoniatyöntekijöiden toimintaan. Tutkimuksen tulosten mukaan vastaajien kommentteissa diakoniatyöhön liittyen tulivat esille etenkin luotettava, kokonaisvaltainen kohtaaminen työntekijän kanssa sekä mahdollisuus keskusteluun. (Ojala & Särkkä 2012, 2.)

5.4 Pohdintaa aikaisemmista tutkimuksista

Lapsidiakoniaan ja lapsidiakoniseen työhön liittyvät aikaisemmat tutkimukset ovat keskittyneet pääasiassa vain diakoniatyöntekijöiden ja muiden perheiden kanssa työskentelevien työntekijöiden käsityksiin ja ajatuksiin lapsidiakoniasta ja lapsidiakonisesta työstä sekä lapsi- ja perhetyöntekijöiden toiveisiin rovasti-kunnallisten koulutusten sisällön suhteen. En löytänyt lapsidiakoniasta ja lapsidiakonisesta työstä aikaisempia tutkimuksia esimerkiksi siihen liittyen, miten lapsidiakonista työtettä voidaan käyttää lasten ja perheiden kanssa työskenneltäessä ja, miten lapsidiakoniaa voidaan toteuttaa käytännön arkielämässä lasten ja heidän perheidensä parissa.

Aikaisempiin tutkimuksiin perehtyessäni tulin kiinnittäneeksi huomiota siihen, miten tuntematon aihe lapsidiakonia tuntuu vielä nykypäivänä olevan. Osa lasten ja perheiden kanssa työskentelevistä työntekijöistä saattaa myös käyttää

lapsidiakonista työtettä ja toteuttaa lapsidiakoniaa työssään tietämättään ja sen tarkemmin ajattelemta sitä. Loppujen loppuksi tällä ei ole niin suurta merkitystä, vaan merkittävää on vain se, että lapset saavat tarvitsemaansa apua ja tukea. Ajattelen tästä huolimatta, että lapsidiakonia on tärkeä aihe ja sitä tulee pitää esillä sekä sosiaali- että kirkon alalla. Lapsidiakonia on yksi väline lasten auttamiseen ja tukemiseen, ja sen vuoksi lapsidiakoniaa voidaan toteuttaa kaikkialla, missä työskennellään lasten kanssa.

Diakonista perhetyötä käsitteleviä aikaisempia tutkimuksia oli aluksi varsin vaikeaa löytää, mutta loppujen loppuksi löysin useita aihetta käsitteleviä aikaisempia tutkimuksia. Huomasin, että kaikissa diakonista perhetyötä käsittelevissä tutkimuksissa ei välttämättä edes käytetty diakoninen perhetyö -käsitettä. Osassa tutkimuksista puhuttiin diakoniatyöstä perheiden parissa, kun taas osassa keskityttiin diakoniatyöntekijän toteuttamaan perhediakoniaan. Aikaisempien tutkimusten mukaan perheet voivat saada apua ja tukea diakonista perhetyötä tekevältä diakoniatyöntekijältä, perheiden parissa työskentelevältä diakoniatyöntekijältä tai perhediakoniaa toteuttavalta diakoniatyöntekijältä. Käytännön diakoniatyössä näillä asioilla ei ole kovin suurta merkitystä, vaan kaikista tärkeintä on oikeastaan vain se, että perheet saavat tarvitsemaansa apua ja tukea siinä elämäntilanteessa, jossa he kulloinkin elävät.

Aikaisemmat diakoniatyöhön liittyvät tutkimukset ovat käsitelleet etenkin asiakkaiden autetuksi tulemistä, asiakkaiden kokemuksia diakoniatyön tärkeydestä, diakoniatyön taloudellisen avun tärkeyttä asiakkaan näkökulmasta ja diakoniatyöntekijöiden käsityksiä työnsä sisällöstä. Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa tehtyihin tutkimuksiin tutustuessani mielenkiintoni kohdistui erityisesti siihen, ettei diakoniatyötä ole aikaisemmin tutkittu teologisessa tiedekunnassa. En nimittäin löytänyt teologisen tiedekunnan tutkimusten joukosta yhtäkään tutkimusta, joka olisi tutkinut diakoniatyötä käytännössä. Mielestäni tämä on varsin mielenkiintoinen asia, sillä ajatuksenani oli alun perin, että olisin löytänyt teologisen tiedekunnan tutkimuksista useampia tämän tutkimuksen aiheeseen liittyviä tutkimuksia.

Aikaisempia tämän tutkimuksen aiheeseen liittyviä tutkimuksia etsiessäni kiinnitin lisäksi huomiota siihen, miten monet diakoniatyötä käsittelevät tutkimukset ovat luonteeltaan jonkinlaisia kartoituksia. Tutkimuksissa tutkittiin muun muassa asiakkaiden kokemuksia diakoniatyön tärkeydestä ja heidän saamastaan avusta sekä diakoniatyöntekijöiden käsityksiä työstään. Mielessäni heräsi kysymys siitä, miksi ei ole juuri lainkaan tutkittu diakoniatyön tekemistä käytännön elämässä. Miksi ei olla kiinnostuneita diakoniatyöstä käytännössä?

6 KVANTITATIIVINEN KYSELYLOMAKETUTKIMUS JA SEN TOTEUTUS

6.1 Kvantitatiivinen tutkimusote

Tutkimuksen metodinen lähestymistapa oli kvantitatiivinen eli määrällinen. Tutkimuksen teoreettiseksi lähestymistavaksi valittiin määrällinen tutkimus, koska tutkimuksen tarkoituksena ei ollut hahmottaa uutta ilmiötä. Uuden ilmiön hahmottamiseksi paras työväline on nimittäin laadullinen tutkimus, eikä määrällinen tutkimus (Kananen 2008, 10). Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen tarkoituksena on hankkia tutkittavista asioista sellaista tietoa, joka on yleistettävissä siihen perusjoukkoon, josta tutkimuksen otos on muodostettu (Virtuaaliammatti-korkeakoulu 2007).

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa kysytään tutkittavaa ilmiötä edustavalta pieneltä joukolta tutkimusongelman kannalta keskeisiä kysymyksiä. Tehtävien mittausten määrä on kvantitatiivisessa tutkimuksessa suurempi kuin kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Mittauksia tehdään kvantitatiivisessa tutkimuksessa useita kymmeniä tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi. Kvantitatiivisen tutkimuksen tekeminen on mahdollista vasta sitten, kun tutkittava ilmiö on täsmennetty riittävästi määrin. Tutkittavan ilmiön määrittämistä ohjaa se, että ilmiötä pitää pystyä mittaamaan kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmien avulla. (Kananen 2008, 10.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen virhemahdollisuudet piilevät erityisesti edustavan otoksen valinnassa tutkimuksen kohderyhmäksi. Tutkimukseen valittavan joukon tulisi kokonaisuudessaan peilata tutkimuksen perusjoukkoa tai olla pienoiskuva siitä. Opinnäytetyössä tulee huomioida myös koko työn luotettavuus. Mahdollisten virhelähteiden suuren määrän vuoksi tutkimus ei välttämättä onnistu aivan täydellisesti, mutta luotettavuuteen liittyvien kysymysten käsittelyllä voidaan osoittaa, että ne on otettu huomioon tutkimuksessa. (Kananen 2008, 13.)

6.2 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmään kuuluivat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön palveluja käyttävät lapsiperheet. Tutkimuksen perusjoukko oli Hyvinkään seurakunnan diakonisen perhetyön asiakasperheet eli käytännössä Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön palveluja käyttävät lapsiperheet. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella, joka annettiin täytettäväksi Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön palveluja käyttävien lapsiperheiden vanhemmille diakoniatyön päivystysvastaanottojen yhteydessä.

Vaikka tämä tutkimus oli luonteeltaan kvantitatiivinen, niin tässä tutkimuksessa perusjoukosta ei otettu varsinaista otosta. Kyselyyn vastasivat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön päivystysvastaanotolla käyneet lapsiperheiden vanhemmat oman päätöksensä mukaisesti. Lapsiperheiden vanhemmat saivat siis itse valita, vastaavatko he kyselyyn vai eivät. Siihen, missä määrin kyselyyn vastanneiden diakoniatyön asiakasperheiden vanhempien voidaan ajatella edustavan tutkimuksen koko perusjoukkoa, palataan myöhemmin luotettavuuden pohdinnan yhteydessä.

Hirsjärven (2008, 175.) mukaan ottamalla edustava otos tutkimuksen perusjoukosta pyritään siihen, että saadut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko perusjoukkoa. Otoksen ottamiseen perustuvassa tutkimuksessa on siis tarkoituksena tehdä päätelmiä siitä perusjoukosta, josta otos on muodostettu. Vilka (2007, 17) näkee yhteyden siinä välillä, että mitä suurempi otos on, niin sitä paremmin otoksen voidaan ajatella edustavan keskimääräistä mielipidettä, kokemusta tai asennetta tutkittavaan asiaan liittyen koko perusjoukossa. Loppujen lopuksi otoksen koko ei kuitenkaan ole niin tärkeä asia, vaan ennen kaikkea merkitystä on otoksen edustavuudella eli sillä, että otos edustaa tutkittavaa perusjoukkoa.

6.3 Aineiston keruu

Tutkimuksen aineisto kerättiin kohderyhmään kuuluvilta ihmisiltä kyselylomakkeella kevään 2014 aikana. Kyselylomakkeen yhteydessä vastaajille jaettiin saatekirje, jossa todettiin, että vastauksia käytetään vain opinnäytetyössä. Tarkka aineiston keruun aika oli yhteensä 12 viikkoa eli 3.3.–23.5.2014. Ajankohta päätettiin sillä perusteella, että sinä aikana diakoniatyön päivystysvastaanotolla kävisi luultavasti riittävästi tutkimuksen kohderyhmään kuuluvia ihmisiä. Tämän asian tarkempaan pohdintaan palataan tutkimuksen pohdintaluvussa tarkemman luotettavuuden pohdinnan yhteydessä.

Sovin opinnäytetyön tekemisestä Hyvinkään seurakunnan kirkkoherran ja diakoniasihteerin kanssa ja sen jälkeen suunnittelin aineiston keruun itsenäisesti. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöntekijät osallistuivat käytännön toteutukseen omalta osaltaan päivystysvastaanoilla työskennellessään. Aineiston keruun käytännön toteutuksesta sovitiin Hyvinkään seurakunnan diakoniasihteerin kanssa.

Tutkimuksessa käytettävä aineiston keruumenetelmä oli kysely. Hirsjärven (2008, 188) mukaan kysely on keskeinen survey-tutkimuksen menetelmä. Termillä survey viitataan sellaisiin havainnoinnin, haastattelun ja kyselyn muotoihin, joissa aineiston keruu on standardoitua ja aineisto kerätään perusjoukosta muodostettuun otokseen kuuluvilta henkilöiltä. Termillä standardoituus tarkoitetaan sitä, että samaa asiaa kysytään yhdeltä kyselyyn vastaajalta aivan samalla tavoin kuin kaikilta muilta kyselyyn vastaajilta.

Valitsin aineiston keruumenetelmäksi kyselylomakkeen, koska kyselylomakkeella voitiin parhaiten saada vastauksia tutkimuskysymyksiin, ja kyselylomakkeella toteutettava kyselytutkimus sopi tähän tutkimukseen kaikilta osin. Roution (2007) mukaan tutkimusasetelma on nimittäin määrätty kyselytutkimuksessa tarkasti, eikä sitä aiota enää muuttaa. Tutkija on päättänyt etukäteen kaikki kysymykset ja kaikki mahdolliset vastaukset. Kysymykset on tarkoitus esittää melko suurelle joukolle ihmisiä, ja tutkija haluaa lähinnä tietää, miten vastaukset jakautuvat eri kysymysten kohdalla. (Routio 2007.)

Kyselytutkimuksen tutkimusaineisto voi olla laaja, sillä kyselyn toteuttamisen tehokkuus säästää aikaa ja vaivaa. Kyselytutkimuksessa voidaan esittää paljon kysymyksiä valmiiden vastausvaihtoehtojen vuoksi. Siihen, miten vastaajat osaavat vastata kyselyyn, vaikuttaa kyselylomakkeen tekeminen niin hyväksi ja selkeäksi, että väärinymmärryksiltä voitaisiin välttyä. (Hiltunen 2009, 34.) Tein tutkimuksen kyselylomaketta näiden tietojen pohjalta. Pyrin tekemään kyselylomakkeesta mahdollisimman selkeän ja helposti ymmärrettävän.

Toteutin kyselylomakkeen esitestauksen marras- ja joulukuun vaihteessa 2013 Hyvinkään seurakunnan järjestämällä vanhempi-lapsi -leirillä. Saamani palaute oli erittäin hyvää ja rakentavaa. Vastaajat pitivät erityisesti kyselylomakkeen selkeydestä ja kyselyyn vastaamisen helppoudesta valmiiden vastausvaihtoehtojen ansiosta. Saamani palautteen perusteella tein korjauksia kyselylomakkeeseen ja pyrin tekemään siitä vielä selkeämmän ja helpommin ymmärrettävän. Tutkimuksen kyselylomakkeeseen kuului monivalintakysymyksiä, monivalintakysymyksen ja avoimen kysymyksen välimuotoa edustavia kysymyksiä sekä skaaloihin perustuvia kysymyksiä.

Monivalintakysymyksissä on valmiiksi numeroidut vastausvaihtoehdot, ja vastaajan tehtävänä on vain merkitä vastauksensa jonkin vastausvaihtoehdon tai useamman vastausvaihtoehdon kohdalle. Kyselylomakkeessa voidaan käyttää myös monivalintakysymyksen ja avoimen kysymyksen välimuotoa, jolloin valmiita vastausvaihtoehtoja seuraa avoin kysymys, johon vastaaja saa kirjoittaa vastauksensa. Skaaloihin eli asteikkoihin perustuvat kysymykset sisältävät väittämiä tutkittavasta asiasta. Kyselylomakkeeseen vastaavan ihmisen tehtävänä on merkitä vastauksensa sen mukaan, missä määrin hän on samaa mieltä tai eri mieltä siitä, mitä väittämässä sanotaan. Skaaloihin perustuvissa kysymyksissä käytetään Likertin asteikkoa, joka on tavallisesti joko 5- tai 7-portainen. (Hirsjärvi 2008, 194–195.)

6.4 Aineiston analysointi

Aineiston analysointia varten kyselylomakkeet muutetaan yhdeksi havaintomatriisiksi, josta nähdään kyselyn tulokset lyhyesti esitettynä. Kyselylomakkeiden muuttamista havaintomatriisiksi helpottaa se, että kyselylomake on numeroitu valmiiksi jo sen tekovaiheessa. Tutkimustulokset voidaan esittää yksiulotteisina frekvenssijakaumina eli suorina jakaumina, joiden avulla kyselylomakkeilla saatu tieto saadaan havainnollistettua ja tiivistettyä. Eri kysymysten suorista jakaumista tehdään prosenttilukkoja, joiden avulla tutkimustuloksista pystytään tekemään yleistyksiä tutkittavaan asiaan tai tutkimukseen osallistuneisiin ihmisiin liittyen. (Kananen 2008, 38–39, 41–42, 44.) Tässä tutkimuksessa kyselylomakkeet pystyttiin muuttamaan helposti havaintomatriisiksi, koska kyselylomake oli valmiiksi numeroitu. Tutkimustulokset esitettiin frekvenssijakaumina ja tuloksista tehtiin taulukoita ja kuvioita.

Aineistoa analysoitaessa tehdään lisäksi ristiintaulukoita kvantitatiiviselle tutkimukselle tyypillisesti eri asioiden välisten riippuvuussuhteiden tutkimiseksi. Ristiintaulukoinnin avulla voidaan arvioida erilaisten asioiden suhteita toisiinsa. Aineiston analysoinnin suhteen on tärkeää tutkimustulosten yleistäminen ja sen pohtiminen, mitä tutkimustulokset oikeastaan tarkoittavat. Tutkimustulosten yleistämisen keinona käytetään tilastollista päättelyä, jonka avulla pyritään ymmärtämään tutkimustulosten merkitystä koko perusjoukon kannalta. (Kananen 2008, 44, 51–53.) Tässä tutkimuksessa kyselyn tuottamia tuloksia analysoitiin tekemällä ristiintaulukoita eri asioiden välille. Ristiintaulukoinnin kohteina olivat tässä tutkimuksessa vastaajien perhekoot ja -tyypit sekä vastaajien antamat arvosanat diakoniatyölle. Tulosten ristiintaulukoinnin tarkoituksena oli löytää vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Mielipidekysymysten tulokset voidaan esittää sekä prosenttijakaumina että painotettuina keskiarvoina. Tulosten havainnollistamiseksi voidaan käyttää painotettuja keskiarvoja. Painotettu keskiarvo lasketaan asteikon ollessa ”5 Erittäin tärkeä”-”1 Ei lainkaan tärkeä” tai ”5 Täysin samaa mieltä”-”1 Täysin eri mieltä” kertomalla n-luvut kunkin solun numeraalisella arvolla 5, 4, 3, 2 tai 1, laskemalla ne yhteen ja jakamalla saatu summa havaintoyksiköiden määrällä. (Kananen

2011, 96–98.) Tässä tutkimuksessa Likertin asteikolla toteutetut kyselylomakkeen osat analysoitiin painotettujen keskiarvojen avulla Kanasen kirjassaan antamien ohjeiden mukaan.

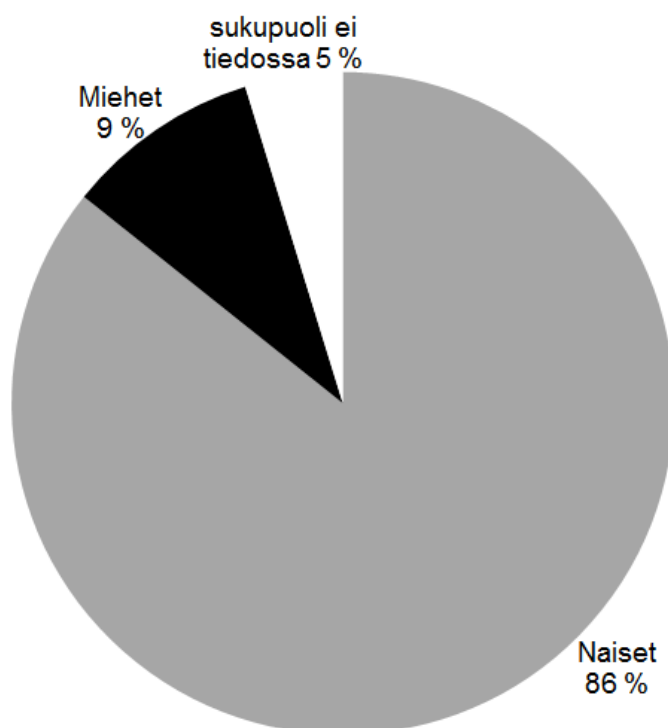
Painotettujen keskiarvojen laskemisen hyöty on siinä, että painotetut keskiarvot ottavat tavallista keskiarvoa paremmin huomioon kyselyyn vastaajien antamien vastausten hajonnan kunkin asian kohdalla. Jos ajatellaan, että jokin asia saa 20 vastauksen perusteella painotetuksi keskiarvokseen 3:n, niin on tärkeää tietää, miten se muodostui. Tutkimuksen tulosten kannalta on nimittäin aivan eri asia, muodostuiko painotettu keskiarvo 3 siitä, että kaikki 20 vastaajaa valitsivat vaihtoehdon 3 vai siitä, että 10 vastaajaa valitsivat vaihtoehdon 5 ja 10 vastaajaa vaihtoehdon 1.

Kyselylomakkeen mielipidekysymykset analysoitiin laskemalla tuloksista painotettuja keskiarvoja ja laittamalla diakoniatyöhön liittyvät asiat ja väittämät suuruusjärjestykseen niiden saaman painotetun keskiarvon mukaan. Diakoniatyöhön liittyvät väittämät muotoiltiin jo kyselylomakkeen suunnitteluvaiheessa sisältöään diakoniatyön suhteen positiivisiksi. Tämän ansiosta tuloksista nähtiin suoraan se, että mitä suuremman painotetun keskiarvon kukin yksittäinen väittämä sai, niin sitä tyytyväisempiä diakoniatyön asiakkaat ovat väittämän kuvailemaan asiaan.

7 KYSELYYN VASTAAJAT JA HEIDÄN PERHEENSÄ

7.1 Vastaaajien sukupuolijakauma

Kyselyyn vastasi yhteensä 42 Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön asiakasta. Jokainen vastaaja oli perheen vanhempi; joko perheen äiti tai isä. Kuvio 1 kuvaa kyselyyn vastanneiden ihmisten sukupuolijakaumaa.

KUVIO 1. Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma

Kuvion mukaisesti kyselyyn vastasi enemmän naisia kuin miehiä. Kyselyyn vastanneista 36 oli naisia ja 4 oli miehiä. Kaksi kyselyyn vastannutta ei ilmoittanut sukupuoltaan lainkaan eli heidän osaltaan sukupuoli ei ollut tiedossa.

Kyselyyn vastaajien sukupuolijakauma tuo mielenkiintoisen näkökulman tähän tutkimukseen. Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia asiakasperheiden vanhempien kokemuksia Hyvinkään seurakunnan dia-

konisesta perhetyöstä, mutta kuten kuvio 1 osoittaa, kyselyyn vastasi pääosin vain diakonisen perhetyön asiakasperheiden äitejä. Asiakasperheiden äideistä vastasi kyselyyn yhdeksänkertainen määrä isiin verrattuna.

Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma herättää kysymyksen siitä, missä määrin koko tutkimuksen tulokset vastaavat kaikkien asiakasperheiden vanhempien kokemuksia diakonisesta perhetyöstä. Oikeastaan voisikin olla niin, että tutkimuksen tulosten voidaan ajatella vastaavan kaikkien asiakasperheiden vanhempien kokemuksia keskimäärin, mutta erityisesti asiakasperheiden äitien

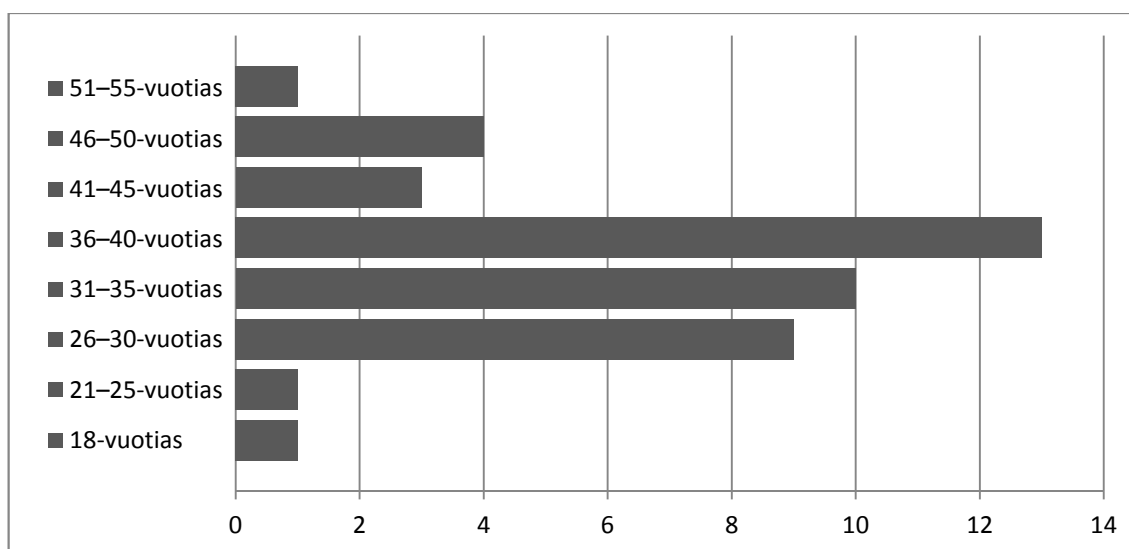
näkökulmasta. Naisten suuri määrä vastaajien keskuudessa johtuu ennen kaikkea siitä, että 52 prosenttia vastaajista oli yksinhuoltajaäitejä.

Asiakasperheiden isien näkökulma jäi tutkimuksessa melko vähälle huomiolle isien vähäisen vastaajamäärän vuoksi, mutta toisaalta tämä voi kertoa myös siitä, miten perheissä asioita hoidetaan. Isien määrä vastaajien keskuudessa olisi voinut olla suurempi, sillä 48 prosenttia perheistä oli sellaisia, joissa oli äidin lisäksi isä. Kyselyyn vastaajien sukupuolijakauman mukaan naiset vaikuttavat olevan miehiä aktiivisempia hakemaan diakoniatyöstä perheelleen apua. Voisiko olla myös niin, että kahden huoltajan lapsiperheissä perheen äiti on usein se vanhempi, joka lähtee hakemaan perheelle apua esimerkiksi seurakunnasta, kun perhettä on kohdannut vaikea elämäntilanne ja perhe tarvitsee apua ja tukea?

Yksinhuoltajana toimiessaan perheen äidillä ei tietenkään ole varaa valita, lähteekö hän hakemaan perheelleen apua, jos perhe sitä tarvitsee, mutta on aivan eri asia, miten tämän asian laita on kahden huoltajan lapsiperheiden osalta. Kuuluuko vastuu avun hakemisesta perheen äidille vai isälle? Vai voiko tätä asiaa ylipäätään määritellä niin tarkasti? Tämä asia ja sen pohtiminen on tärkeää, mutta tässä tutkimuksessa tähän asiaan ei valitettavasti saatu kuitenkaan vastausta.

7.2 Vastaajien ikäjakauma

Kyselyyn vastaajilta kysyttiin heidän sukupuolensa lisäksi heidän ikänsä. Vastaajan tehtävänä oli valita se ikäryhmä, johon hän kuuluu tai kirjoittaa ikänsä itse, mikäli sitä ei ollut valmiina. Kaikki 42 kyselyyn vastannutta ilmoittivat oman ikänsä. Suurin osa (76 prosenttia) kyselyyn vastanneista ihmisistä kuului 26–40-vuotiaisiin. Myös 41–50-vuotiaisiin kuului kyselyyn vastanneista diakoniatyön asiakasperheiden vanhemmista huomattavan suuri (17 prosenttia) osa. 18- sekä 21–25- että 51–55-vuotiaita oli kyselyyn vastaajista yhteensä vain 7 prosenttia. Kuvio 2 kuvaa kyselyyn vastanneiden ikäjakaumaa.

KUVIO 2. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma

Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma on siinä mielessä varsin ymmärrettävä, että kaikki vastaajat olivat lapsiperheiden vanhempia. Ajattelen sen, että suurin osa kyselyyn vastaajista osoittautui 26–40-vuotiaiden ikäryhmään kuuluvaksi, johtuvan pitkälti siitä, minkä ikäisinä suomalaisista useimmiten tulee vanhempia ja he perustavat perheen. Vaikka lapsiperheeksi luetaan mikä tahansa perhe, johon kuuluu vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi, niin lapsiperheiden vanhempien iät vaihtelevat.

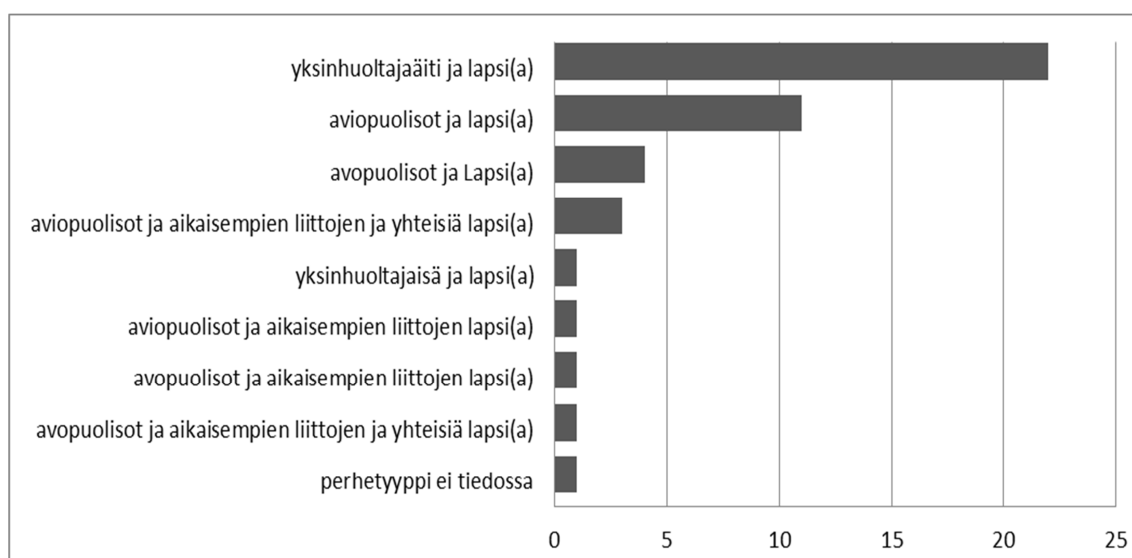
Suomalaisista tulee vanhempia eri-ikäisinä, mikä näkyy myös tämän tutkimuksen kyselyyn vastaajien ikäjakaumassa. Perheen vanhempien iät eivät suoraan kerro siitä, millaisessa elämäntilanteessa perhe elää, vaan perheet voivat kohdata keskenään samanlaisia haasteita, vaikka ne olisivat koiltaan ja perhetyypeiltään erilaisia. Esimerkiksi 21–25-vuotiaiden vanhempien perhe voi kohdata samanlaisia haasteita ja vaikeuksia elämässään kuin lapsiperhe, jonka vanhemmat ovat iältään jo yli 50-vuotiaita.

7.3 Vastaajien perhetyypit

Kyselyn 42 vastaajasta ainoastaan yksi jätti ilmoittamatta perheensä perhetyypin. Kukaan kyselyyn vastanneista perheiden vanhemmista ei toiminut van-

hempana sellaisessa perheessä, joka edusti jotakin seuraavista perhetyypeistä: maahanmuuttaja, puoliso ja lapsi(a), maahanmuuttaja, maahanmuuttaja-taustainen puoliso ja lapsi(a) sekä vastaaja, maahanmuuttaja-taustainen puoliso ja lapsi(a).

Kuvio 3 kuvaa kyselyyn vastaajien perhetyyppinä ja eri perhetyyppien yleisyyttä kyselyyn vastaajien keskuudessa. Kuviota 3 tulkittaessa on hyvä ottaa huomioon se, että yksi vastaaja ilmoitti perhetyyppinsä valitsemalla kaksi hänen perheeseensä sopivaa kuvausta ja toinen vastaaja valitsemalla kolme hänen perheeseensä sopivaa kuvausta. Tästä syystä eri perhetyyppien prosenttiosuudet ylittävät yhteenlaskettuna 100 prosenttia. Yksi vastaaja jätti ilmoittamatta perheensä perhetyyppin.

KUVIO 3. Kyselyyn vastaajien perhetyyppit ja niiden yleisyys

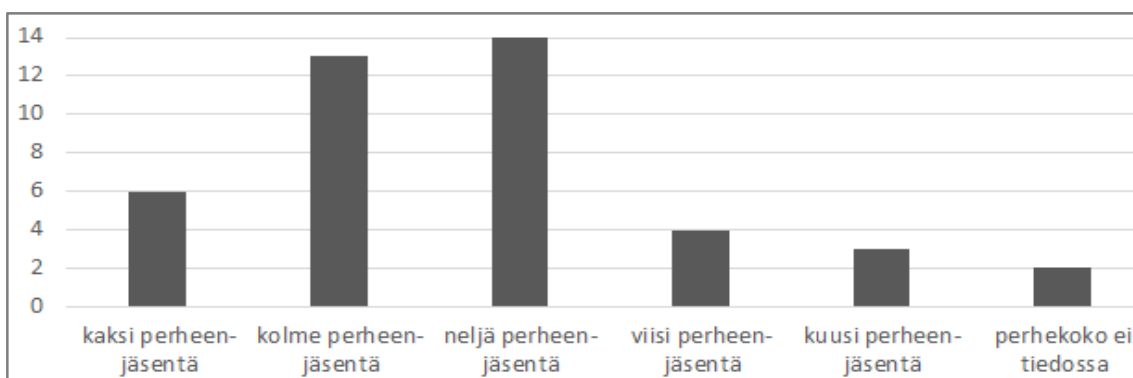
Suurin osa vastaajista (52 prosenttia) ilmoitti perhetyyppinsä olevan yksinhuoltajaäiti ja lapsi(a). Seuraavaksi eniten vastaajien perhetyyppinä olivat aviopuolisot ja lapsi(a) (26 prosenttia), avopuolisot ja lapsi(a) (10 prosenttia) sekä aviopuolisot ja aikaisempien liittojen ja yhteisiä lapsi(a) (7 prosenttia). Seuraavia perhetyyppinä oli vastaajien keskuudessa kutakin sama määrä (2 prosenttia): yksinhuoltajaisä ja lapsi(a), aviopuolisot ja aikaisempien liittojen lapsi(a), avopuolisot ja aikaisempien liittojen lapsi(a), avopuolisot ja aikaisempien liittojen ja yhteisiä lapsi(a) sekä perhetyyppi ei tiedossa.

Kuvion 3 mukaan 54 prosenttia kyselyyn vastaajista oli siis yksinhuoltajaperheiden vanhempia ja loput kahden huoltajan lapsiperheiden vanhempia. Yksinhuoltajaperheet ja kahden huoltajan lapsiperheet olivat suhteellisen tasaisesti edustettuina kyselyyn vastaajien keskuudessa. Tämän perusteella tutkimuksen tulosten voidaan ajatella tuovan tasapuolisesti esille sekä yksinhuoltajaperheiden että kahden huoltajan lapsiperheiden vanhempien kokemuksen Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöstä ja sen palveluista.

Jos verrataan kyselyyn vastanneiden yksinhuoltajaperheiden ja kahden huoltajan lapsiperheiden vanhempien prosentuaalisia osuuksia taulukossa 2 esille tulleisiin Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön vuoden 2013 yksinhuoltajaperheiden ja kahden huoltajan lapsiperheiden yksilökohtaisten asiakaskontaktien prosentuaalisiin osuuksiin (55 prosenttia ja 45 prosenttia) suhteutettuna, niin huomataan, että nämä prosenttiluvut ovat hyvin lähellä toisiaan. Tämän perusteella tutkimuksen tulosten voidaan ajatella vastaavan hyvin diakoniatyön asiakasperheiden vanhempien ajatuksia ja kokemuksia diakoniatyöstä ja sen palveluista.

7.4 Vastaajien perhekoot

Kyselyyn vastaajien perhekoot vaihtelivat kahden ja kuuden perheenjäsenen välillä. Kyselylomakkeen perheen kokoa selvittäviin kohtiin vastasi yhteensä 40 kyselyyn vastaajaa. Kuvio 4 kuvaa kyselyyn vastaajien perhekokoja perheenjäsenten lukumäärän mukaan.

KUVIO 4. Kyselyyn vastaajien perhekoot perheenjäsenten lukumäärän mukaan

Suurin osa kyselyyn vastaajista (35 prosenttia) eli neljän hengen perheissä. Kolmen hengen perheissä asui kyselyyn vastanneista ihmisistä 33 prosenttia. Perheissä, joissa oli kaksi perheenjäsentä, asui vastaajista 15 prosenttia. Viiden hengen perheissä asui vastaajista yhteensä 10 prosenttia, ja kuuden hengen perheitä oli kyselyyn vastaajien keskuudessa kaikista vähiten (8 prosenttia). Kaksi kyselyyn vastaajaa eivät ilmoittaneet perheidensä perhekokoja lainkaan. Kaikki kahden hengen perheet olivat perhetyypiltään yksinhuoltajaperheitä. Kolmen hengen perheistä kolme oli aviopuolisojen perheitä, yksi avopuolisojen perhe ja yhdeksän yksinhuoltajaperheitä.

Neljän hengen perheistä neljä oli aviopuolisojen perheitä, kolme avopuolisojen perheitä ja viisi yksinhuoltajaperheitä. Lisäksi neljän hengen perheisiin kuului yhdet seuraavia perhetyyppejä: aviopuolisot ja aikaisempien liittojen ja yhteisiä lapsi(a) sekä avopuolisot ja aikaisempien liittojen ja yhteisiä lapsi(a). Viiden hengen perheistä kaksi oli aviopuolisojen perheitä ja kaksi yksinhuoltajaperheitä. Yksi kuuden hengen perhe edusti perhetyyppejä aviopuolisot ja aikaisempien liittojen lapsi(a). Kaksi muuta kuuden hengen perhettä edustivat perhetyyppejä aviopuolisot ja aikaisempien liittojen ja yhteisiä lapsi(a).

Kuviossa 4 tulee esille se, että diakoniatyön avun ja tuen tarve ei ole aina riippuvainen vain perheen koosta. Yksinhuoltajaperheet ja kahden huoltajan lapsiperheet voivat tarvita apua ja tukea erilaisissa elämäntilanteissaan siitä huolimatta, minkä kokoisesta perheestä on kyse. Perheiden elämäntilanteet vaihtelevat ja toisinaan esimerkiksi kahden hengen perhe tuntuu tarvitsevan apua ja tukea kipeämmin kuin kuuden hengen perhe. Jossain toisessa elämäntilanteessa voi sen sijaan olla esimerkiksi niin, että kuuden hengen perheen avun ja tuen tarve tuntuu suuremmalta kuin minkään muun perheen. Diakoniatyöntekijöiden haasteena on tunnistaa myös hyvin erilaisten perheiden avun ja tuen tarpeita sekä pyrkiä vastaamaan niihin.

8 DIAKONIATYÖ VASTAAJIEN KOKEMANA

8.1 Diakoniatyöhön ja sen palveluihin liittyvien asioiden tärkeys

Kyselylomakkeessa kysyttiin Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöhön ja sen palveluihin liittyvien asioiden tärkeyttä ihmisten elämässä. Kyselyyn vastaajat saivat kussakin kohdassa valita yhden seuraavista vaihtoehdoista: 5 erittäin tärkeä, 4 tärkeä, 3 en osaa sanoa, 2 melko tärkeä ja 1 ei lainkaan tärkeä. Taulukossa 5. näkyvät kyselyyn vastaajien antamien vastausten perusteella saadut eri asioiden painotetut keskiarvot.

TAULUKKO 5. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöhön liittyvien asioiden tärkeys perheiden elämässä

Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöhön ja sen palveluihin liittyvät asiat	painotetut keskiarvot
avun saaminen taloudellisten haasteiden/ongelmien keskellä	4,6
vanhemmuuden tukeminen	3,9
terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen	3,8
Herusten mökin vuokraus	3,8
kohtaaminen ja toivon esillä pitäminen kuoleman ja surun kohdatessa	3,6
opiskelun ja työelämän tukeminen	3,5
sielunhoito ja keskustelu hengellisiin asioihin liittyen	3,3
avun saaminen pyrittäessä päihteettömämpään elämäntapaan	3,2
väkivallasta/lähisuhdeväkivallasta keskustelu	3
tuen saaminen rikoksettomaan elämäntapaan pyrittäessä	3
maahanmuuttajuutta ja monikulttuurisuutta käsittelevä keskustelu	2,4

Taulukon 5 mukaan vastaajat kokivat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyössä tärkeimmiksi asioiksi diakoniatyön antaman taloudellisen avun ja diakoniatyöltä erilaisissa elämäntilanteissa saatavan tuen. Avun saamisen erilaisissa elämäntilanteissa voidaan ajatella liittyvän Korhosen & Saarelan (2004, 2.) tutkimuksen

esille tuomaan perheiden kokemaan asiaan eli siihen, että perheet voisivat tavata työntekijän oman perheen kohdatessa suuria elämänmuutoksia. Kyselyyn vastaajat kokivat myös Herusten mökin vuokrauksen tärkeäksi. Tämä on sinänsä varsin ymmärrettävää, sillä Herusten mökin vuokraustoiminta edustaa koko Suomessa ainutlaatuisia perhediakonian toteuttamisen muotoa (Helin ym. 2010, 123.). Lisäksi kohtaaminen ja toivon esillä pitäminen kuoleman ja surun kohdatessa koettiin kyselyyn vastaajien keskuudessa suhteellisen tärkeäksi asiaksi. Rättyän (2012, 104–105) mukaan diakoniatyöntekijällä voi olla diakonista perhetyötä tehdessään erilaisia rooleja. Näitä rooleja ovat perheen rinnallakulkija, taloudellisen tuen antaja, henkinen ja hengellinen tukija, perheen ja perheenjäsenten omien voimavarojen korostaja, lapsen nähdynsi tuoja, lapsen puolestapuhuja sekä palveluohjaaja. (Rättyä 2012, 104–105.)

Avun saamisen taloudellisten haasteiden/ongelmien keskellä voidaan ajatella korostavan diakoniatyöntekijän roolia taloudellisen tuen antajana. Taulukon 5 mukaan vastaajat kokivat myös diakoniatyöltä eri muodoissa saatavan tuen tärkeäksi, mikä painottaa diakoniatyöntekijän roolia perheen rinnallakulkijana sekä henkisenä ja hengellisenä tukijana. Korhosen & Saarelan (2004, 2) tutkimuksen mukaan diakonisessa perhetyössä on keskeistä perheiden kohtaaminen heidän arkensa keskellä, mikä painottaa mielestäni omalta osaltaan diakoniatyöntekijän roolia perheen tukijana ja rinnalla kulkijana. Nikaman & Vahteran (2008, 2) tutkimuksessa diakoninen perhetyö näyttäytyi erityisesti rinnalla kulkijan työnä, ja myös Rundgrenin (2008, 3) tutkimuksen tulosten mukaan diakoniatyöntekijä voi perheiden parissa työskennellessään toimia perheen rinnalla kulkijan roolissa.

Diakonista perhetyötä tekevä diakoniatyöntekijä voi toimia lisäksi perheen ja perheenjäsenten omien voimavarojen korostajan, lapsen nähdynsi tuojan, lapsen puolestapuhujan sekä palveluohjaajan rooleissa. Taulukossa 5 esitettyjen tulosten perusteella näin ei voida oikeastaan todeta, sillä nämä tulokset eivät tuo tätä asiaa suoraan esille. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöhön ja sen palveluihin liittyvien asioiden saamia painotettuja keskiarvoja tutkiessa on hyvä huomioida se, että jotkin asiat eivät saaneet yhtä suurta painotettua keskiarvoa kuin jotkin muut asiat. Tähän vaikuttaa se, että kyselyyn vastanneet ihmiset ei-

vät pitäneet näitä kyseisiä asioita niin tärkeinä kuin muita asioita. Vähemmän tärkeitä asioita olivat etenkin sielunhoitoon, kriminaali- ja päihdetyöhön sekä maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuustyöhön liittyvät teemat. Siihen, että kyselyyn vastaajat eivät kokeneet näitä asioita yhtä tärkeiksi kuin muita asioita, voi vaikuttaa etenkin se, että vastaajat eivät välttämättä ole kohdanneet näitä asioita omassa elämässään.

Vastaajat kokivat siis kaikista tärkeimmäksi asiaksi avun saamisen taloudellisten haasteiden/ongelmien keskellä. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että ihmiset voivat saada diakoniatyöltä apua taloudellisten haasteidensa keskellä. Juntusen (2011, 26) mukaan taloudellinen auttaminen ja ruoka-avun antaminen kuuluvat diakoniatyöhön merkittävänä osana koko Suomessa. Diakoniatyön talous- ja ruoka-apu voi tarkoittaa käytännön työssä muun muassa asiakkaan talousselvityksen tekemistä, osto-osoitusten kirjoittamista, ruoka-avun antamista, avustushakemuksen tekemistä ja yhteisruokailujen järjestämistä (Helin ym. 2010, 73, 79). Diakoniatyö voi auttaa talous- ja ruoka-avun keinoin erityisesti akuutin häädän keskellä eläviä ihmisiä. Diakoniatyön antaman avun tarkoituksena on, että sen avulla ihminen selviää kaikkein vaikeimmasta elämäntilanteestaan ja sen jälkeen ihminen tulee toimeen joko itsenäisesti tai yhteiskunnan avun turvin. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

8.2 Vastaajien mielipiteet diakoniatyötä käsittelevistä väittämistä

Kyselyyn vastanneiden ihmisten tehtävänä oli vastata, mitä mieltä he ovat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyötä ja sen palveluja käsittelevistä väittämistä. Vastaajat saivat valita kunkin väittämän kohdalla yhden seuraavista vastausvaihtoehdoista: 5 täysin samaa mieltä, 4 osittain samaa mieltä, 3 en osaa sanoa, 2 osittain eri mieltä ja 1 täysin eri mieltä. Taulukossa 6 näkyvät vastaajien mielipiteiden mukaisesti eri väittämien saamat painotetut keskiarvot, jotka asetettiin välille 4,3–5. Vastaajat olivat täysin samaa mieltä ainoastaan yhdestä diakoniatyötä ja sen palveluja käsittelevästä väittämästä. Kyseinen väittämä sisälsi ajatuksen diakoniatyön antaman talous- ja ruoka-avun merkittävydestä perheiden jaksamiselle. Tämä on sinänsä varsin ymmärrettävää, sillä diakonia-

työn antama taloudellinen apu on pysynyt Suomessa merkitykseltään korkealla tasolla (Malkavaara 2007, 119.).

TAULUKKO 6. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyötä ja sen palveluja käsittelevät väittämät painotettuina keskiarvoina

Hyvinkään seurakunnan diakoniatyötä ja sen palveluja käsittelevät väittämät	painotetut keskiarvot
Diakonian antama talous- ja ruoka-apu auttaa merkittäväällä tavalla koko perhettä jaksamaan elämässä eteenpäin.	5
Diakonian näkökulmasta jokainen ihminen on tärkeä ja arvokas.	4,8
Diakonia voi oikeasti auttaa ihmisiä heidän moninaisissa elämäntilanteissaan.	4,8
Perheen jaksamista vaikeassakin elämäntilanteessa auttaa se, että diakoniatyöntekijät kannustavat, rohkaisevat ja antavat positiivista palautetta aina, kun perhe pääsee elämäntilanteensa suhteen eteenpäin pienenkin matkan.	4,7
Diakonian päivystysvastaanotoilta perheet saavat apua ja tukea arkielämään liittyvissä haasteissa ja ongelmissa, kuten anomusten ja hakemusten laatimisessa sekä kaupassa käynnissä ja ruoanlaitossa.	4,5
Diakonian myöntämät Herusten mökin mökkilomat tarjoavat perheille mahdollisuuden levätä ja virkistäytyä mukavassa ympäristössä.	4,5
Diakonian perheleireillä perheiden vanhemmat voivat virkistäytyä.	4,4
Diakonian perheleirit tarjoavat perheiden vanhemmille loistavan mahdollisuuden irtaantua arjen rutiineista.	4,3
Diakonian perheleireillä perheiden vanhemmat voivat saada vertaistukea.	4,3
Diakonian perheleirien avulla perheiden vanhemmat voivat saada voimia arjen askareiden hoitamiseen.	4,3

Kyselyyn vastaajien antamien vastausten perusteella yksi väittämä sai siis painotetuksi keskiarvokseen 5, ja kaikkien muiden väittämien osalta painotetut keskiarvot jakautuivat keskiarvojen 4,3 ja 4,8 välille. Vastaajat olivat lähes täysin samaa mieltä diakoniatyön todellisesta mahdollisuudesta auttaa ihmisiä ja siitä, että diakonia näkee ihmiset tärkeinä ja arvokkaina. Näiden väittämien

saamat keskiarvot ovat siinä mielessä erityisen tärkeitä, että väittämiin sisältyy diakoniatyön arvon ja tärkeyden kannalta keskeinen sanoma. Helinin ym. (2010, 36–37, 73) mukaan diakoniatyö on nimittäin ihmisten kokonaisvaltaista auttamista aineellisen, sosiaalisen, hengellisen ja henkisen tukemisen keinoin. Kirkkojärjestyksessä diakonia on määritelty kristilliseen rakkauteen perustuvaksi palvelutyöksi siellä, missä ihmisten hätä on suurin ja missä ihmisille ei ole muuta apua tarjolla. (Helin ym. 2010, 36–37.) Nämä kaksi väittämää ovat siis aivan diakoniatyön keskiössä ja siksi se, että niiden saamat keskiarvot ovat niin lähellä suurinta mahdollista keskiarvoa 5, tuntuu diakoniatyön kannalta varsin hienolta. Näiden kahden väittämän sisältöön liittyy mielestäni lisäksi Rättyän (2012, 104–105) kuvaama diakonisen perhetyön pyrkimys osoittaa perheestä välittämistä ja lisätä perheen hyvinvointia.

Pakasen (2006, 3) kehittämishankkeen tulosten mukaan diakoniatyön toteuttama perheiden rinnalla kulkeminen ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen ovat tärkeitä asioita, mikä tuli esille myös tämän tutkimuksen tuloksissa. Siitä, että diakoniatyöntekijöiden antama apu ja tuki sekä kannustus, rohkaisu ja positiivinen palaute auttavat jaksamaan arjessa ja vaikeassa elämäntilanteessa, vastaajat eivät olleet täysin samaa mieltä, eivätkä myöskään osittain samaa mieltä, vaan jotain niiden väliltä. Lievosen (Ylönen 2013, 9) mukaan ihminen voi saada diakoniatyöltä rohkeutta hakea apua omaan elämäntilanteeseensa esimerkiksi sosiaalitoimistosta, kaupungin perhetyöstä ja velkaneuvonnasta.

Diakoniatyön perheleirejä koskevat väittämät saivat kaikista alhaisimmat painotetut keskiarvot. Tämä voi johtua osittain myös siitä, että kyselyyn vastanneet eivät välttämättä olleet itse osallistuneet diakoniatyön perheleireille, ja sen vuoksi vastaaminen saattoi tuntua haastavalta. Kyselyyn vastaajat kokivat lisäksi Herusten mökin mökkilomien tarjoavan perheille mahdollisuuden lepoon ja virkistykseen. Tämä on siinä mielessä tärkeä asia, että Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön pyrkimyksenä on Herusten mökin vuokraamisella tarjota perheille mahdollisuuksia yhteiseen tekemiseen ja olemiseen sekä lepoon ja virkistytymiseen (Helin ym. 2010, 123.).

8.3 Miksi hakeutua diakoniatyön avun piiriin?

Kyselylomakkeessa kysyttiin, mistä syystä perheet ovat hakeutuneet Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön avun piiriin. Taulukko 7 kuvaa kyselyyn vastaajien diakoniatyön avun piiriin hakeutumisen syitä ja kunkin syyn osuutta kaikista vastaajien ilmoittamista syistä. Taulukkoa tulkittaessa on hyvä huomioida se, että eri syiden prosenttiosuudet ylittävät yhteenlaskettuna 100 prosenttia, mikä johtuu prosenttien pyöristämisestä tasaluvuiksi. Tämä ei kuitenkaan vaikuta taulukon informaation sisältöön, vaan taulukko tuo esille samat asiat kuin desimaalien kanssa.

TAULUKKO 7. Kyselyyn vastaajien diakoniatyön avun piiriin hakeutumisen syyt ja niiden osuus (%) kaikista vastaajien ilmoittamista syistä (n=105)

Diakoniatyön avun piiriin hakeutumisen syy	Syyn osuus (%) kaikista syistä
taloudelliset haasteet/ongelmat	36
jaksamiseen liittyvät haasteet	15
Herusten mökin vuokraus	12
terveys ja hyvinvointi	8
ihmissuhteet	6
lapsen kasvatukseen liittyvät kysymykset	6
mielenterveys	5
hengellisyys ja usko	4
muu syy, mikä?	3
työelämään liittyvät kysymykset	2
kuolema ja suru	2
päihteet ja niiden käyttö	1
rikoksiin ja rikollisuuteen liittyvät asiat	1
	yhteensä 101 %

Vastaajan tehtävänä oli valita 16 vaihtoehdosta kaikki ne, joiden takia hänen oma perheensä oli hakeutunut diakoniatyön avun piiriin. Kyselyyn vastaajat ilmoittivat yhteensä 105 diakoniatyön avun piiriin hakeutumisen syytä. Kohdassa muu syy, mikä? vastaaja sai itse kirjoittaa diakoniatyön avun piiriin hakeutumi-

sen syyn, jos sitä ei löytynyt valmiina muiden 15 vaihtoehdon joukosta. Kyselyn 42 vastaajasta yhteensä kolme valitsi tämän vaihtoehdon. He vastasivat diakoniatyön avun piiriin hakeutumisen syyksi valitusten tekemisen, perheleirit ja omien ajatusten vahvistamisen keskustelemalla. Sielunhoito, maahanmuuttajuus ja monikulttuurisuus sekä väkivalta/lähisuhdeväkivalta eivät tulleet valituiksi diakoniatyön avun piiriin hakeutumisen syiksi ollenkaan.

Taloudelliset haasteet/ongelmat olivat suurin diakoniatyön avun piiriin hakeutumisen syy. Ihmiset hakeutuvat diakoniatyöntekijän vastaanotolle usein juuri taloudellisten vaikeuksien johdosta (Helin ym. 2010, 72). Taloudellisten haasteiden lisäksi kyselyyn vastanneet olivat hakeutuneet diakoniatyön avun piiriin erityisesti jaksamista ja ihmissuhteita käsittelevien syiden vuoksi. Tällaisiksi jaksamista ja ihmissuhteita käsitteleviksi syiksi voidaan ajatella etenkin jaksamiseen liittyvät haasteet, Herusten mökin vuokraus, terveys ja hyvinvointi, ihmissuhteet ja lapsen kasvatukseen liittyvät kysymykset. Asiakkaiden elämäntilanteisiin näyttää siis sisältyvän taloudellisten ongelmien ohella myös monia muita ongelmia, kuten Hakala (2002, 256) on tästä asiasta todennut.

Mielenterveys, hengellisyys ja usko, jokin muu syy, työelämään liittyvät kysymykset, kuolema ja suru, päihteet ja niiden käyttö sekä rikoksiin ja rikollisuuteen liittyvät asiat olivat suhteellisen harvan vastaajan syynä diakoniatyön avun piiriin hakeutumiseen. Tästä huolimatta kyselyyn vastaajien ilmoittamista diakoniatyön avun piiriin hakeutumisen syistä yhteensä 18 % liittyi näihin syihin. Taulukon 7 mukaan kyselyyn vastaajat hakeutuivat siis diakoniatyön avun piiriin useista erisyistä johtuen. Helinin ym. (2010, 72) mukaan diakoniatyön asiakaskunta on muuttunut vaikeammaksi, mikä johtaa siihen, että asiakkaalla voi olla samaan aikaan useita monimutkaisia toisiinsa kietoutuvia ongelmia.

Kun verrataan taulukossa 7 esiteltyjä tuloksia aiemmin taulukossa 3 esille tulleisiin diakoniatyön yksilökohtaisten asiakaskontaktien syiden osuuksiin kaikista syistä vuonna 2013, niin huomataan, että taulukoissa on sekä joitain yhtäläisyyksiä että myös joitain eroavaisuuksia. Taulukoiden osalta on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että taulukko 3 kuvaa koko Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön asiakaskontaktien syiden osuutta kaikista syistä. Taulukossa 7 tulevat esil-

le kyselyyn vastaajien diakoniatyön avun piiriin hakeutumisen syiden osuus kaikista vastaajien ilmoittamista syistä.

Taloudellisia haasteita/ongelmia on 36 prosenttia taulukossa 7 ja talousasioita 33 prosenttia taulukossa 3. Terveiden ja hyvinvoinnin prosentuaalinen osuus on 8 prosenttia taulukossa 7, kun taas terveyden ja sairauden osuus kaikista syistä on 22 prosenttia taulukossa 3. Jaksamiseen liittyviä haasteita on taulukossa 7 kaikista syistä yhteensä 15 prosenttia, mutta taulukossa 3 jaksamiseen liittyviä haasteita ei mainita lainkaan. Tämä taulukoiden välillä oleva ero voi johtua aivan hyvin siitä, että jaksamiseen liittyvät haasteet voidaan mahdollisesti ajatella sisältyvän taulukossa 3 terveyden ja sairauden yhteyteen.

Taulukon 7 mukaan ihmissuhteiden osuus kaikista syistä on 6 prosenttia, mutta taulukossa 3 se on sen sijaan 13 prosenttia. Työelämään liittyvät kysymykset muodostavat taulukon 7 mukaan 2 prosenttia kaikista vastaajien ilmoittamista syistä, kun taas taulukossa 3 työelämän osuus kaikista asiakaskontaktien syistä on 11 prosenttia. Päihteet ja niiden käyttö vastaa 1 prosenttia kaikista syistä taulukossa 7, kun taas 7 prosenttia kaikista syistä vastaa päihteitä tai riippuvuuksia taulukossa 3. Taulukossa 7 rikosten ja rikollisuuteen liittyvien asioiden osuus kaikista syistä on 1 prosentin verran päihteiden ja niiden käytön tavoin, kun taas taulukon 3 mukaan väkivalta tai rikos ovat 2 prosenttia asiakaskontaktien syistä. Taulukoissa 3 ja 7 on siis yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia, mutta niiden tarkastelun ohella on hyvä pitää mielessä se, että taulukko 7 kuvaa kyselyyn vastaajien diakoniatyön avun piiriin hakeutumisen syitä, kun taas taulukko 3 käsittää kaikkien Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön yksilökohtaisten asiakaskontaktien syyt.

8.4 Vastaajien antama kokonaisarvosana diakoniatyölle

Kyselylomakkeessa kysyttiin, mitä mieltä kyselyyn vastaajat ovat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöstä yleisesti. Vastaajien tuli valita yksi arvosana tarjolla olevista vaihtoehdoista 1 huono, 2 tyydyttävä, 3 hyvä, 4 kiitettävä ja 5 erinomainen. Tähän kyselylomakkeen kohtaan vastasi 42 vastaajasta yhteensä 38.

Heistä jokainen valitsi joko arvosanan 3, 4 tai 5. Arvosanat 1 ja 2 eivät tulleet valituiksi yhtäkään kertaa. Vastaaajien valitsemien arvosanojen perusteella Hyvinkään seurakunnan diakoniatyö sai yleisarvosanakseen 4,4. Taulukko 8 kuvaa kaikkien kyselyyn vastaajien antamien vastausten jakaumaa Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön arvosanasta.

TAULUKKO 8. Arvosanojen jakauma Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöstä

	Vastausvaihtoehdot	Frekvenssi	%-osuus	Vastausten %-osuus
	1 huono	0	0,0	0,0
	2 tyydyttävä	0	0,0	0,0
	3 hyvä	5	11,9	13,2
	4 kiitettävä	13	31,0	34,2
	5 erinomainen	20	47,6	52,6
Yhteensä		38	90,5	100,0
	Ei vastausta	4	9,5	
Yhteensä		42	100,0	

Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön yleisarvosanaksi muodostui 4,4, kun vastaajien valitsemista arvosanoista välillä 1–5 laskettiin painotettu keskiarvo. Mikäli vastaajat olisivat antaneet diakoniatyölle enemmän arvosanaa 3 tai arvosanoja 1 ja 2, diakoniatyön saama arvosana olisi ollut alhaisempi. Toisaalta tämän voi ajatella kertovan siitä, että Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön asiakasperheet ja kyselyyn vastanneet asiakasperheiden vanhemmat ovat tyytyväisiä diakoniatyöhön. Asiakasperheiden vanhempien tyytyväisyyteen diakoniatyötä kohtaan voi vaikuttaa kokemukset autetuksi tulemisesta diakoniatyön asiakasvastaanotolla. Pajuniemen (2008, 2) tutkimus toi esille sen, että 80 prosenttia Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön asiakkaista koki tulleen autetuksi diakoniatyön asiakasvastaanotolla. Tämän voidaan ajatella näkyvän myös tämän tutkimuksen tuloksissa, sillä 78,6 prosenttia kaikista vastaajista koki diakoniatyön ansaitsevan arvosanan kiitettävä tai erinomainen.

Diakoniatyön saaman yleisarvosanan ja arvosanojen jakauman lisäksi on mielenkiintoista tarkastella diakoniatyön eri perhetyyppejä ja -kokoja edustavien

vastaajien antamien vastausten perusteella saamia arvosanoja. Taulukot 9 ja 10 kuvaavat, mitä mieltä kyselyyn vastaajat olivat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöstä yleisesti. Taulukko 9 kuvaa eri perhetyyppejä edustavien vastaajien valitsemista arvosanoista saatuja diakoniatyön yleisarvosanoja, kun taas taulukossa 10 näkyy eri perhekokoja edustavien vastaajien valitsemista arvosanoista saadut diakoniatyön yleisarvosanat. Taulukoita 9 ja 10 tulkittaessa on hyvä pitää mielessä se, että tietyn painotetun keskiarvon muodostumiseen vaikuttaa se, kuinka monesta arvosanasta se muodostuu ja, miten suuria nuo arvosanat ovat.

TAULUKKO 9. Arvosanat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöstä perhetyypeittäin

Perhetyyppi	Perhetyyppien lukumäärät	painotetut keskiarvot
yksinhuoltajaisä ja lapsi(a)	1	5
aviopuolisot ja aikaisempien liittojen lapsi(a)	1	5
aviopuolisot ja aikaisempien liittojen ja yhteisiä lapsi(a)	3	4,7
yksinhuoltajaäiti ja lapsi(a)	22	4,6
aviopuolisot ja lapsi(a)	11	4,3
avopuolisot ja Lapsi(a)	4	4,3
avopuolisot ja aikaisempien liittojen lapsi(a)	1	4
avopuolisot ja aikaisempien liittojen ja yhteisiä lapsi(a)	1	3

Taulukon 9 mukaan perhetyyppien yksinhuoltajaisä ja lapsi(a) sekä aviopuolisot ja aikaisempien liittojen lapsi(a) diakoniatyölle antamat arvosanat (5) olivat painotettuina keskiarvoina suurimmat mahdolliset. Tähän vaikuttaa osaltaan se, että näitä perhetyyppejä edusti kyselyyn vastanneiden keskuudesta kumpaakin vain yksi diakoniatyön asiakasperheen vanhempi. Perhetyyppien aviopuolisot ja lapsi(a) sekä avopuolisot ja lapsi(a) antamat arvosanat ovat painotettuina keskiarvoina samat (4,3), vaikka ensimmäistä niistä edusti yhteensä yhdeksän vastaajaa ja toista niistä yhteensä neljä vastaajaa.

Kun vastaajien määrä on suurempi esimerkiksi perhetyypin yksinhuoltajaäiti ja lapsi(a) kohdalla (19 vastaajaa), niin myös painotettuna keskiarvona laskettu arvosana voi helpommin olla pienempi kuin esimerkiksi perhetyypin yksinhuoltajaisä ja lapsi(a) kohdalla (yksi vastaaja). Taulukon 9 mukaan näyttää siis siltä, että mitä enemmän jotakin tiettyä perhetyyppiä oli vastaajien keskuudessa, niin sitä todennäköisemmin diakoniatyö sai alhaisemman arvosanan tätä kyseistä perhetyyppiä edustavien vastaajien antamien arvosanojen perusteella.

Kun verrataan diakoniatyön saamaa yleisarvosanaa 4,4 eri perhetyyppijä edustavien vastaajien antamiin diakoniatyön arvosanoihin, niin huomataan, että perhetyyppien yksinhuoltajaisä ja lapsi(a), aviopuolisot ja aikaisempien liittojen lapsi(a), aviopuolisot ja aikaisempien liittojen ja yhteisiä lapsi(a) sekä yksinhuoltajaäiti ja lapsi(a) antamat arvosanat ovat tätä yleisarvosanaa suuremmat. Perhetyypit aviopuolisot ja lapsi(a), avopuolisot ja lapsi(a), avopuolisot ja aikaisempien liittojen lapsi(a) sekä avopuolisot ja aikaisempien liittojen ja yhteisiä lapsi(a) antoivat diakoniatyölle sen sijaan yleisarvosanaa pienemmät arvosanat.

TAULUKKO 10. Arvosanat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöstä perhekokojen mukaan

Perhekoko	Perhekokojen lukumäärät	painotetut keskiarvot
kuusi perheenjäsentä	3	4,7
kolme perheenjäsentä	13	4,6
kaksi perheenjäsentä	6	4,3
neljä perheenjäsentä	14	4,3
viisi perheenjäsentä	4	4

Painotettuina keskiarvoina laskettuna diakoniatyö sai taulukon 10 mukaan kaikkien perhetyyppien osalta arvosanakseen kiitettävän-erinomaisen. Diakoniatyö sai suurimman arvosanan kuuden hengen perheitä edustavilta vastaajilta. Myös pienikokoisia perheitä edustavat vastaajat kokivat diakoniatyön arvon kiitettävän ja erinomaisen väliseksi. Taulukon 10 mukaan diakoniatyön saamat arvosanat eivät näytä riippuvan siitä, minkä kokoisista perheistä on kyse.

Kuuden hengen perheitä edustavat vastaajat antoivat diakoniatyölle painotettuna keskiarvona laskettuna suurimman arvosanan, kun taas viiden hengen per-

heitä edustavilta vastaajilta diakoniatyö sai pienimmän arvosanan. Kun verrataan diakoniatyön saamaa yleisarvosanaa 4,4 erikokoisia perheitä edustavien vastaajien antamiin painotettuna keskiarvona laskettuihin arvosanoihin, huomataan, että kolmen ja kuuden hengen perheiden kohdalla on sitä suuremmat arvosanat. Kahden, neljän ja viiden hengen perheiden kohdalla on sen sijaan yleisarvosanaa 4,4 pienemmät arvosanat.

9 POHDINTA

9.1 Tulosten tarkastelua

Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön asiakasperheiden vanhemmat olivat täysin samaa mieltä ainoastaan diakoniatyön talous- ja ruoka-avun merkityksestä koko perheen jaksamiselle. Kaikkien muiden diakoniatyötä ja sen palveluja käsittelevien väittämien osalta kyselyyn vastaajat olivat osittain samaa mieltä täysin samaa mieltä. Asiakasperheiden vanhempien mukaan diakoniatyö näkee jokaisen ihmisen tärkeänä ja arvokkaana, ja diakoniatyö voi oikeasti auttaa ihmisiä heidän moninaisissa elämäntilanteissaan. Herusten mökin mökkilomien tarjoaman lepo- ja virkistysmahdollisuuden suhteen vanhempien mielipiteet asettuivat täsmällisesti vaihtoehtojen täysin samaa mieltä ja osittain samaa mieltä välille. Diakoniatyön perheleirien tarjoamasta mahdollisuudesta virkistymiseen, voimaantumiseen, arjen rutiineista irtaantumiseen ja vertaistuen saamiseen vanhemmat olivat osittain samaa mieltä.

Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön asiakasperheiden vanhemmat kokivat avun saamisen taloudellisten haasteiden keskellä erittäin tärkeäksi. Diakoniatyöltä erilaisissa elämäntilanteissa saatavan tuen, Herusten mökin vuokrauksen sekä kohtaamisen ja toivon esillä pitämisen kuoleman ja surun kohdatessa asiakasperheiden vanhemmat kokivat tärkeiksi. Sielunhoito ja keskustelu hengellisiin asioihin liittyen, avun saaminen pyrittäessä päihteettömämpään elämäntapaan, väkivallasta/lähisuhdeväkivallasta keskustelu, tuen saaminen rikoksettomaan elämäntapaan pyrittäessä sekä maahanmuuttajuutta ja monikulttuurisuutta käsittelevä keskustelu olivat luonteeltaan sellaisia asioita, jotka asiakasperheiden vanhemmat kokivat melko tärkeiksi. Suuri osa näistä asioista oli sellaisia, että kussakin niistä asiakasperheiden vanhempien vastaukset hajaantuivat vaihtoehtojen 3 en osaa sanoa, 2 melko tärkeä ja 1 ei lainkaan tärkeä välille.

Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön asiakasperheiden vanhempien vastausten mukaan taloudelliset haasteet ja ongelmat ovat suurin diakoniatyön avun

piiriin hakeutumisen syy. Lisäksi lapsiperheet hakeutuvat diakoniatyön avun piiriin jaksamiseen ja ihmissuhteisiin liittyvien syiden, kuten jaksamiseen liittyvien haasteiden, Herusten mökin vuokrauksen, terveyden ja hyvinvoinnin, ihmissuhteiden ja lapsen kasvatukseen liittyvien kysymysten, vuoksi. Tulosten mukaan mielenterveys, hengellisyys ja usko, työelämään liittyvät kysymykset, kuolema ja suru, päihteet ja niiden käyttö, rikoksiin ja rikollisuuteen liittyvät sekä jokin muu syy ovat suhteellisen vähäisissä määrin lapsiperheiden syinä diakoniatyön avun piiriin hakeutumiseksi.

Lapsiperheiden perhetyypillä ei näyttäisi tämän tutkimuksen tulosten mukaan olevan vaikutusta diakoniatyön palvelujen käyttämiseen. Kyselyyn vastaajien joukosta löytyi monipuolisesti eri perhetyyppejä edustavia vanhempia. Jonkinlainen perhetyyppien vaikutus näkyi siinä, minkä arvosanan eri perhetyyppejä edustavat vastaajat antoivat Hyvinkään seurakunnan diakoniatyölle. Eri perhetyyppien antamista arvosanoista ei voida vetää mitään sen suurempaa yhteenvedoa kuin se, että eri perhetyyppejä edustavat perheet voivat nähdä diakoniatyön palveluineen keskenään hyvin erilaisena. Arvostus diakoniatyötä kohtaan voi vähentyä esimerkiksi sen vuoksi, että perheen vanhempi on tullut pyytämään diakoniatyöltä talous- ja ruoka-apua perheelleen, mutta vanhemman vastaanottanut diakoniatyöntekijä ei pysty auttamaan perhettä, koska vanhemmalla ei ole mukana perheen tulo- ja menotositteita.

Lapsiperheiden perhetyyppien ohella myöskään lapsiperheiden perhekoot eivät näytä vaikuttavan diakoniatyön palvelujen käyttämiseen ja arvostukseen diakoniatyötä kohtaan. Kyselyyn vastaajien joukkoon kuului melko tasaisesti eri perhekokoja edustavia asiakasperheiden vanhempia, mutta kolmen ja neljän hengen perheitä oli vastaajien keskuudessa eniten. Henkilömäärältään erisuuruiset perheet antoivat diakoniatyölle keskenään hieman toisistaan eroavat arvosanat. Näiden arvosanojen erot eivät ole loppujen lopuksi kovin suuria, vaan pikemminkin vaikuttaa siltä, että kaikista erikokoisista perheistä löytyy arvostusta diakoniatyötä kohtaan. Diakoniatyön antamalla avulla ja tuella vaikutti olevan merkitystä kaikille erikokoisille perheille. Tutkimuksen tulosten mukaan arvostus diakoniatyötä kohtaan vaikuttaisi olevan korkeampi pienissä ja suurissa perheissä ja alhaisempi keskikokoisissa perheissä. Tästä huolimatta tutkimuksen

tulokset toivat esille sen asian, että diakoniatyön apu ja tuki ovat merkittäviä monille lapsiperheille.

Diakoniatyötä ja sen palveluja käsittelevät väittämät saivat asiakasperheiden vanhemmilta kaiken kaikkiaan hyvät painotetut keskiarvot. Diakoniatyön kannalta on hyvin mielenkiintoista se, että vastaajat kokivat talous- ja ruoka-avun merkittävyyden perheiden jaksamiselle niin suureksi. Ihmisten taloudellisten tilanteiden tiukentuessa diakoniatyölle voi osoittautua haasteeksi ihmisten tarve talous- ja ruoka-avulle. Samaan aikaan, kun ihmisten taloudelliset tilanteet tiukentuvat, niin myös diakoniatyön toimintakyky saattaa heikentyä ainakin taloudellisesti. Tämän asian ohella oma vaikutuksensa on lisäksi sillä, että arvostus diakoniaa ja diakoniatyötä kohtaan saattaa vaihdella eri aikoina hyvin paljon. Diakoniatyön voi siis haastaa jo tänä päivänä, mutta lisäksi tulevaisuudessa diakoniaan ja diakoniatyöhön kohdistuvan alhaisen arvostuksen ohella se, miten diakoniatyö pystyy auttamaan ja tukemaan erityisesti talous- ja ruoka-avun tarpeessa olevia ihmisiä, kun diakoniatyön taloudelliset resurssit heikkenevät.

Mielestäni on erityisen mielenkiintoista, miten tämän tutkimuksen tuloksissa korostui ihmisten kokonaisvaltaisen kohtaamisen ja perheiden rinnalla kulkemisen merkitys. Diakoniatyön pyrkimykseksi voidaan ajatella ihmisen elämäntilanteen näkeminen ihmisen elämänkokonaisuuteen kuuluvana (Helin ym. 2010, 73). Ajattelen, että diakoniatyö voisi auttaa ja tukea ihmisiä erityisesti Helinin ym. ajatuksen mukaisesti kokonaisvaltaisen kohtaamisen keinoin. Diakoniatyön ydin ei nimittäin ole osto-osoituksen kirjoittamisessa tai ruokakassin antamisessa asiakkaalle, vaan ennen kaikkea ihmisen kohtaamisessa ja siinä, että ihminen voisi itse kokea tulleen kohdatuksi. Diakoniatyössä ja erityisesti diakoniatyön tutkimuksessa puhutaan paljon ihmisen kokonaisvaltaisesta kohtaamisesta. Tästä huolimatta ajattelen, ettei ihmisen kohtaamisen pysyminen diakoniatyön keskiössä myös tulevaisuudessa ole aivan itsestään selvää, vaan sen eteen tulee tehdä työtä.

Diakoniatyöhön liittyvät asiat, jotka saivat asiakasperheiden vanhemmilta pienimmät painotetut keskiarvot, voidaan ajatella sellaisiksi asioiksi, joihin diakoniatyössä tulisi tulevaisuudessa aiempaa enemmän panostaa. Esimerkiksi

väittämä siitä, että diakoniatyön perheleirien avulla perheiden vanhemmat voivat saada voimia arjen askareiden hoitamiseen, sai muita väittämiä pienemmän painotetun keskiarvon. Tästä syystä diakoniatyössä voitaisiin miettiä, miten diakonian perheleireillä voitaisiin edistää sitä, että vanhemmat voisivat leirien avulla saada voimia perheen arjen askareiden hoitamiseen. Tämän tutkimuksen tulokset voivat siis ennen kaikkea tuoda esille asiakasperheiden vanhempien kokemuksen ja mielipiteet Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöstä ja sen palveluista, mutta lisäksi osoittaa, mitkä ovat diakoniatyössä sellaisia asioita, joiden kehittämiseksi olisi asiakkaiden kokemuksen mukaan suurin tarve.

Tämän tutkimuksen merkitys voi mielestäni olla siinä, että sen avulla voi ymmärtää, millainen merkitys diakonisella perhetyöllä voi olla lapsiperheille ja miksi lapsiperheiden hyvinvoinnin eteen työskentely on tärkeää. Lapsiperheet voivat elää nykypäivänä hyvin vaikeiden elämäntilanteiden keskellä. Tästä huolimatta lapsiperheillä ei ole aina aikaisemminkaan ollut helppoa, vaan eri perheillä on voinut olla elämässään vaikeita aikoja. Painopiste diakonisessa perhetyössä on kuitenkin siinä, miten lapsiperheet voivat tänä päivänä. Vaikka lapsiperheet voivat olla erilaisia monessa suhteessa, ne voivat kohdata keskenään samanlaisia haasteita ja elää taloudellisesti hyvin tiukkaa elämää.

Suomalaisessa yhteiskunnassa ja suomalaisissa tuntuu elävän kovasti se ajatus, että ihmisen tulee pärjätä omillaan. Toisinaan sekä yksittäisen ihmisen että esimerkiksi lapsiperheen elämässä voi tulla eteen sellaisia tilanteita ja tapahtumia, joista ei meinaa päästä läpi edes tunnetulla suomalaisella sisulla. Mielestäni diakonisen perhetyön merkitys voisi olla juuri siinä, että se on olemassa lapsiperheitä varten missä tahansa niiden elämäntilanteessa. Diakoninen perhetyö voi olla auttamassa ja tukemassa yksittäistä lapsiperhettä erityisesti silloin, kun niiden perheen vanhempien voimat meinaavat olla lopussa, eivätkä vanhemmat enää tunne jaksavansa. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan diakonisella perhetyöllä ja yleisesti diakoniatyöllä näyttää olevan merkitystä yksittäisille ihmisille ja lapsiperheille, eikä niitä siis tehdä aivan turhaan.

Tutkimuksen tulokset tuottivat lisätietoa siitä, mihin ja miten diakonisen perhetyön resursseja olisi syytä kohdentaa. Tämä lisätieto voi auttaa diakonista per-

hetyötä jakamaan apua ja tukea aiempaa paremmin juuri niille, jotka sitä tarvitsevat. Tutkimustulokset osoittivat myös, miksi diakoniatyön perheiden parissa tekemä työ on merkittävää ja miksi siihen kannattaa panostaa myös tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön tekeminen oli oman ammatillisen kehittymiseni kannalta merkittävä prosessi. Ammatillista kehittymistäni edisti erityisesti se, että sain valita opinnäytetyöni aiheen itse, koska siten sain mahdollisuuden perehtyä sellaiseen aiheeseen, jonka koin erittäin mielenkiintoiseksi ja minua motivoivaksi. Juuri tämän aiheen tutkiminen antoi minulle lisäksi mahdollisuuden syventyä ja perehtyä laaja-alaisesti diakonisen perhetyön tavoitteisiin ja palveluihin.

9.2 Tutkimuksen luotettavuus

Luotettavuuteen kiinnitettiin tutkimuksessa huomiota erityisesti kyselylomaketta suunniteltaessa, valmiita kyselylomakkeita tarkasteltaessa ja tuloksia analysoitaessa. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta oli oma vaikutuksensa myös sillä, millaisia lähteitä tutkimuksessa päätettiin käyttää. Metsämuurosen (2000, 18) mukaan kaikki saatavilla oleva tieto ei nimittäin ole käyttökelpoista lähdemateriaalia. Luotettavaa lähdemateriaalia löytyy muun muassa väitöskirjojen, tieteellisten artikkelien, oppikirjojen, käsikirjojen, selvitysten ja tilastojen joukosta. (Metsämuuronen 2000, 18–20.) Tässä tutkimuksessa käytettiin lähdemateriaalina erityisesti Metsämuurosen kirjassa mainittuja lähteitä. Lähdemateriaalin etsinnässä painotettiin mahdollisimman uusia ja ajankohtaisia lähteitä, jotta tutkimus olisi teoriaosuudeltaan luotettava. Erityisesti tutkimuksessa käytettävät 2000-luvun alkupuolen lähteet valittiin siten, että niiden tietosisältöä arvioitiin nykytiedon valossa uudempaan kirjallisuuteen verraten, kuten Metsämuuronen (2000, 20.) kirjassaan esittää.

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta merkittäviä asioita olivat myös tutkimukseen kuuluneen kyselyn toteutusajankohta sekä kyselyyn vastanneiden ja diakoniatyön asiakaskontaktien perhetyyppien suhde toisiinsa. Kyselyn toteutusajankohta oli ajallisesti pitkä sen ulottuessa maaliskuusta toukokuuhun yh-

teensä 12 viikon ajan. Kyselyn toteutusajankohdan perusteella voidaan olettaa, että lapsiperheiden hakeutumiseen diakoniatyön avun piiriin eivät tuolloin vaikuttaneet mitkään erityiset asiat, kuten joulun tai muut loma-ajat. Kukin lapsiperhe hakeutui diakoniatyön avun piiriin sen johdosta, että perhe tarvitsi apua ja tukea. Kyselyn toteutusajankohdan pituus mahdollisti sen, että sinä aikana diakoniatyön vastaanotolla ehti käymään mahdollisimman moni keskenään erilaisissakin elämäntilanteissa elävä lapsiperhe.

TAULUKKO 11. Lapsiperheiden asiakaskontaktien määrä suhteessa kyselyyn vastanneiden lapsiperheiden määrään

	Frekvenssi	Prosentti
Kahden huoltajan lapsiperheiden asiakaskontaktit	296	45
Yksinhuoltaja-perheiden asiakaskontaktit	362	55
Yhteensä	658	100
Kyselyyn vastanneet kahden huoltajan lapsiperheet	18	44
Kyselyyn vastanneet yksinhuoltajaperheet	23	56
Yhteensä	41	100

Taulukko 11 kuvaa lapsiperheiden asiakaskontaktien määrää suhteessa kyselyyn vastanneiden lapsiperheiden määrään. Lapsiperheiden asiakaskontaktien osalta taulukossa on Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön vuoden 2013 tilastossa olevat tiedot. Taulukosta nähdään, että lapsiperheiden asiakaskontaktien ja kyselyyn vastanneiden perhetyyppien frekvenssit eroavat toisistaan paljon. Tästä huolimatta lapsiperheiden asiakaskontaktien perhetyypit ja kyselyyn vastanneiden perhetyypit ovat prosentuaalisesti erittäin lähellä toisiaan. Tämän perusteella tutkimuksen kyselylomakkeeseen vastanneiden asiakasperheiden voidaan ajatella edustavan kaikkia Hyvinkään seurakunnan diakonisen perhetyön asiakasperheitä. Vaikka tutkimuksessa ei käytetty mitään varsinaista otantamenetelmää kyselyyn vastaajien valitsemiseksi, vaan diakoniatyön vastaanotolle saapuneet lapsiperheiden vanhemmat vastasivat kyselyyn halutessaan, niin

kyselyyn vastaajat vaikuttavat edustavalta joukolta kaikkiin asiakasperheisiin suhteutettuna.

Tutkimuksen luotettavuutta pyrittiin parantamaan lisäksi panostamalla paljon kyselylomakkeen tekemiseen, toteuttamalla kyselylomakkeen esitestaus ennen varsinaisen kyselyn aloittamista ja muokkaamalla kyselylomaketta esitestauksen yhteydessä saadun palautteen pohjalta. Kyselylomakkeen tekovaiheessa korostettiin sitä, että mittarina toimiva kyselylomake on hyvä ja tutkii haluttua asiaa, koska Metsämuurosen (2000, 43.) mukaan luotettavan tiedon saaminen edellyttää sitä, että tutkimuksen mittari on hyvä. Kyselylomakkeen tekeminen itse toi tutkimukseen sen näkökulman, että tutkimuksen luotettavuus on pitkälti riippuvainen mittarin luotettavuudesta (Metsämuuronen 2000, 44.). Tämän takia kyselylomakkeen tekemiseen panostettiin tutkimuksessa paljon. Tutkimuksen luotettavuutta paransi lisäksi se, että kyselylomakkeen eri kohdissa sattuneita mahdollisia väärinymmärryksiä ei jumiuduttu pohtimaan sen tarkemmin. Mikäli vastaaja ei vastannut johonkin tiettyyn kyselylomakkeen kohtaan ohjeen mukaisesti, niin siihen kohtaan annettua vastausta ei otettu huomioon kyselyn tuloksia tarkasteltaessa. Vastaaja oli saattanut esimerkiksi valita kaksi eri vastausvaihtoehtoa, vaikka häntä pyydettiin valitsemaan vain yksi vastausvaihtoehto.

Kyselyn valitseminen tutkimuksen aineiston keruumenetelmäksi oli myös yksi tutkimuksen luotettavuuteen tähtäävä asia. Vallin (2001,101) mukaan tutkimuksen luotettavuutta parantaa nimittäin tutkimuksen toteuttaminen kyselylomakkeella. Tällöin kyselyyn vastaavat ihmiset merkitsevät itsenäisesti omat vastauksensa kyselylomakkeeseen, eikä tutkija vaikuta läsnäolollaan siihen, mitä he vastaavat. Kyselylomakkeella toteutettavassa tutkimuksessa kysymykset esitetään samassa muodossa jokaiselle kyselyyn vastaavalle ihmiselle. Näin jokaisella kyselyyn vastaavalla ihmisellä on mahdollisuus ymmärtää kysymys samalla tavalla. (Valli 2001, 101.) Luotettavuuden kannalta on huomioitava se, että lyhyt mittari ei ole usein niin luotettava kuin pitkä mittari

Kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden tarkastelun yhteydessä tulee ottaa huomioon yhtä lailla mittarin reliabiliteetti ja sen validiteetti. Validiteetti toimii myös edellytyksenä luotettavuudelle. Mikäli tutkimuksessa ei toteudu validiteetti,

niin myöskään reliabiliteetilla ei ole tutkimuksessa merkitystä (Vehkalahti 2008, 41). Tutkimuksessa käytettävä mittari on validi, kun se mittaa sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata. Validiteetti varmistetaan oikean tutkimusmenetelmän ja mittarin käyttämisellä sekä oikeiden asioiden mittaamisella. Tutkimuksen validiteetin ollessa kunnossa tutkimuksen reliabiliteettiin ei tarvitse puuttua. Validiteetin tapana on nimittäin taata myös tutkimuksen reliabiliteetti. (Kananen 2008, 81.)

Validi mittari on osoitus mittarin onnistuneesta operationalisoinnista. Mittarin validiteetin arvioinnissa auttavat mittarin määrittely ja dokumentointi tarkasti. Tutkimuksessa käytettävien kysymysten kieli tulee olla sillä tavoin ymmärrettävä ja yksiselitteinen, että kaikki tutkimukseen osallistuvat ihmiset ymmärtävät kysymykset keskenään samalla tavalla. (Kananen 2008, 83.) Tässä tutkimuksessa mittarin validiteetin kiinnitettiin huomiota mittarina toimivan kyselylomakkeen suunnitteluvaiheessa. Kyselylomakkeen suunnitteluvaiheessa otettiin huomioon erityisesti se, että mittari on oikea ja sopii tähän tutkimukseen sekä se, että mittarilla mitataan oikeita asioita.

Validiteetti voidaan jakaa myös ulkoiseen ja sisäiseen validiteettiin. Ulkoisella validiteetilla tarkoitetaan sitä, ovatko tutkimuksen tulokset yleistettävissä ja mihin ryhmiin ne voidaan yleistää. Sisäisellä validiteetilla viitataan tutkimuksen sisäiseen luotettavuuteen. Tällöin kiinnitetään huomiota tutkimukseen sopivan teorian valintaan, käsitteiden hyvyteen ja sopivuuteen tähän tutkimukseen sekä mittarin muodostamiseen ja mittarin kykyyn mitata sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoituksena. (Metsämuuronen 2000, 41.) Tutkimuksen ulkoiseen validiteettiin kiinnitettiin huomiota koko tutkimuksen ajan. Tutkimuksen ulkoinen validiteetti oli erityisen pohdinnan kohteena varsinkin tutkimuksen tuloksia analysoitaessa ja tulosten yleistettävyyttä pohdittaessa.

Tutkimuksen reliabiliteetilla tarkoitetaan saatujen tulosten pysyvyyttä eli sitä, että kun tutkimus toistetaan uudelleen, niin saadaan samat tulokset. Tutkimuksessa käytettävä mittari tuottaa siis eri mittauskerroilla samat tulokset. (Kananen 2008, 79.) Tutkimuksen luotettavuuden suhteen voidaan siis puhua myös tutkimuksen reliabiliteetista. Sillä viitataan tutkimuksen toistettavuuteen eli siihen, missä määrin saataisiin samanlaisia tai toisistaan poikkeavia vastauksia,

kun samaa ilmiötä tutkittaisiin monta kertaa samalla mittarilla. Jos mittari on reliabele, niin mittarilla saadaan samanlaisia tuloksia kuin aiemmin samoilta henkilöiltä. Ongelmana reliabiliteetin suhteen on se, että tutkittava ilmiö voi muuttua mittausten välillä. (Metsämuuronen 2000, 50, 53.) Tutkimuksen reliabeleutta olisi voitu tutkia toteuttamalla tutkimus samalla kyselylomakkeella uudelleen, mutta tässä tutkimuksessa sitä ei tehty taloudellisten ja aikataulullisten seikkojen vuoksi.

9.3 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksen eettisyys oli tutkimuksen luotettavuuden ohella huomion kohteena koko tutkimusprosessin ajan. Eettisyyteen kiinnitettiin huomiota erityisesti Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöstä kirjoittamisessa ja kyselyn toteuttamisessa siten, ettei kyselyyn vastanneiden ihmisten henkilöllisyys tullut millään lailla esille. Hirsjärven (2009, 25) mukaan eettisiä ongelmia voi syntyä ihmistieteissä etenkin tiedonhankintatapojen ja koejärjestelyjen seurauksena. Ihmisarvon kunnioittaminen tulee olla tutkimuksen ensisijainen lähtökohta. Tutkimuksen kaikissa vaiheissa tulee välttää epärehellisyyttä. (Hirsjärvi 2009, 25.) Tässä tutkimuksessa eettisyys oli suuren huomion kohteena varsinkin tiedonhankintatapojen sekä aineiston keruun toteuttamistavan pohdinnassa ja päättämisessä. Tutkimuksessa pyrittiin lisäksi koko sen ajan kunnioittamaan ihmisarvoa ja toimimaan rehellisesti.

Tutkimuksen eettisyyden kannalta keskeisiä huomioitavia periaatteita ovat muun muassa ne, että toisten tekstiä ei saa plagioida ja että tutkimuksen tuloksia ei saa yleistää kriittikittömästi, eikä niitä sepitetä tai kaunistella. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota tutkimuksen raportointiin varsinkin siltä osalta, ettei se johda harhaan tai ole puutteellista. (Hirsjärvi 2009, 26.) Tässä tutkimuksessa lähde-materiaalia käytettiin eettisesti eli tekstiä ei plagioitu, vaan referoitiin sillä tavalla, että se voitiin esittää eettisesti omana tekstinä. Tutkimuksen tulosten kirjaamisessa ja esittämisessä oltiin tarkkoja, jotta tutkimukseen ei tullut siinä yhteydessä virhetekijöitä. Tutkimuksen tuloksia ei myöskään sepitetty tai kaunisteltu, vaan ne koottiin vastaajien täyttämistä kyselylomakkeista suoraan havaintomat-

riisiin, jonka pohjalta tulokset esitettiin taulukoina ja kuviaina. Lisäksi tutkimuksen teossa kiinnitettiin koko prosessin ajan huomiota raportointiin ja sen täsmällisyyteen.

9.4 Jatkotutkimus ja -kehittämishaasteet

Diakoniatyön kehittämisen kannalta on tärkeää, että kiinnostus diakoniatyötä kohtaan voisi näkyä erilaisten tutkimusten ja kehittämishankkeiden aiheissa. Tämän tutkimuksen tulosten pohjalta nousi myös muutamia jatkotutkimus- ja kehittämishaasteita. Diakonisen perhetyön käytännön organisoinnin kannalta olisi arvokasta tietää, miten kahden huoltajan lapsiperheiden kohdalla vastuu avun hakemisesta perheelle jaetaan perheen äidin ja isän välillä.

Tämän tutkimuksen kyselyyn vastasi pääosin lapsiperheiden äitejä, mikä vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin siten, että tulokset kuvaavat diakoniatyötä erityisesti lapsiperheiden äitien kokemana. Siksi diakoniatyön kannalta mielenkiintoinen tutkimusaihe olisi, miten diakoniatyön asiakasperheiden isät kokevat diakoniatyön ja sen palvelut. Tutkimuksen tulosten perusteella muodostui perheiden vanhempien mielipiteiden mukainen kuva diakoniatyön antaman talous- ja ruoka-avun merkityksestä lapsiperheille. Tämän asian ohella oman informaatioarvonsa voisi tuoda sen tutkiminen, mikä merkitys diakoniatyön antamalla talous- ja ruoka-avulla on asiakasperheiden lapsille.

Diakonisen perhetyön asiakasperheiden vanhemmat kokivat diakoniatyön perheleirit tärkeiksi, mutta tämän lisäksi diakoniatyön kannalta olisi oma arvonsa sillä tiedolla, miten diakoniatyön perheleirejä voitaisiin kehittää, jotta ne pystyisivät vastaamaan aiempaa paremmin perheiden tarpeisiin. Tutkimuksen tuloksista muodostui kattava kuva kaikista lapsiperheiden diakoniatyön avun piiriin haikutumisen syistä. Näistä tiedoista voi olla diakoniatyöntekijöille etenkin se hyöty, että niiden avulla he pystyvät kohtaamaan aiempaa paremmin myös tulevaisuuden haasteet.

LÄHTEET

- Esko, Martti 2005. Miten voivat suomalainen avioliitto ja perhe? *Diakonia* 3/2005. Helsinki: Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa, 12–13. Viitattu 20.3.2014. <http://sakasti.evl.fi> > Tutkimukset ja julkaisut > Lehdet > *Diakonia-lehti*
- Hakala, Pirjo 2002. Ihmisen kokonaisvaltainen auttaminen. Teoksessa Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä & Juhani Veikkola (toim.) *Diakonian käsikirja*. Helsinki: Kirjapaja, 233–266.
- Helin, Matti; Hiilamo, Heikki & Jokela, Ulla 2010. *Diakoniatyö asiakkaan palveluksessa*. Helsinki: Edita.
- Helminen, Hanna-Riikka & Kotisalo, Kirsi 2009. ”Näe, kuule ja puolusta” Ev. lut. seurakunnan työntekijöiden ajatuksia lapsidiakoniasta. *Diakonia-ammattikorkeakoulu. Pieksämäen toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö*. Viitattu 22.2.2014. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4801/Helminen_Hanna-Riikka_Kotisalo_Kirsi.pdf?sequence=1
- Hilska, Päivi 2007. Korttelitalossa tehdään työtä lapsiperheiden hyväksi. *Pikkuväki* 4/2007, 22–23.
- Hiltunen, Leena 2009. *Metodina kyselytutkimus*. Jyväskylän yliopiston gradu-ryhmän esitys. Viitattu 15.12.2013. <http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/kyselytutkimus2.pdf>
- Hirsjärvi, Sirkka 2008. Aineiston hankinnan suunnittelu. Teoksessa Sirkka Hirsjärvi, Pirkko Remes & Paula Sajavaara (toim.) *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi, 172–185.
- Hirsjärvi, Sirkka 2009. Tieteelliselle tutkimustyölle asetetut vaatimukset. Teoksessa Sirkka Hirsjärvi, Pirkko Remes & Paula Sajavaara (toim.) *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi, 18–27.
- Hirsjärvi, Sirkka 2008. Tutkimustyytit ja aineistonkeruun perusmenetelmät. Teoksessa Sirkka Hirsjärvi, Pirkko Remes & Paula Sajavaara (toim.) *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi, 186–215.

- Hyvinkään kaupunki 2014. Asunnot ja asutokunnat. Hyvinkään kaupungin talousosasto. Viitattu 14.2.2014. <http://hyvinkaa.fi> > Hallinto ja kaupunkitieto > Tilastot > Asuminen
- Hyvinkään seurakunta 2010. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön vuoden 2009 toimintakertomus. Lomake A5. Hyvinkää: Hyvinkään seurakunta.
- Hyvinkään seurakunta 2011. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön vuoden 2010 toimintakertomus. Lomake A5. Hyvinkää: Hyvinkään seurakunta.
- Hyvinkään seurakunta 2012. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön vuoden 2011 toimintakertomus. Lomake A5. Hyvinkää: Hyvinkään seurakunta.
- Hyvinkään seurakunta 2013a. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön työnjakokirja. Diakoninen vanhustyö, perhetyö ja kriisityö. Hyvinkää: Hyvinkään seurakunta.
- Hyvinkään seurakunta 2013b. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön vuoden 2012 toimintakertomus. Lomake A5. Hyvinkää: Hyvinkään seurakunta.
- Hyvinkään seurakunta 2014a. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön vuoden 2013 toimintakertomus. Hyvinkää: Hyvinkään seurakunta.
- Hyvinkään seurakunta 2014b. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön vuoden 2013 toimintakertomus. Lomake A5. Hyvinkää: Hyvinkään seurakunta.
- Hyvinkään seurakunta 2014c. Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön vuoden 2013 toimintakertomus. Lomake Diakoniatyön toimintakertomuksen lisätiedot 2013. Hyvinkää: Hyvinkään seurakunta.
- Hyvinkään seurakunta 2014d. Lapset - nuoret - perheet Hyvinkään seurakunnassa 2014 -esite. Hyvinkää: Hyvinkään seurakunta.
- Hämäläinen, Sonja 2011. Lapsi- ja perhetyöntekijöiden lapsidiakoninen työote Imatran rovastikunnassa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Pieksämäen toimipaikka. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 22.2.2014.
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/35587/Hamalainen_Sonja.pdf?sequence=1

- Hämäläinen, Laura & Koistinen, Maiju 2012. Diakoninen perhetyö Jyväskylässä. Työntekijöiden kuvauksia diakonisesta perhetyöstä Keltinmäen, Säynätsalon ja Vaajakosken alue seurakunnissa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Pieksämäen toimipaikka. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 22.9.2014.
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/52292/Hamalainen_Laura_Koistinen_Maiju.pdf?sequence=1
- Jokela, Ulla 2011. Diakoniatyön paikka ihmisten arjessa. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Sosiaalityö. Väitöskirja. Viitattu 23.9.2014.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/27857/diakonia.pdf?sequence=1>
- Juntunen, Elina 2011. Taloudellisen avustamisen jännitteet ja mahdollisuudet. Diakonia 5-6/2011. Helsinki: Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa, 26–27. Viitattu 30.12.2013. <http://sakasti.evl.fi> > Tutkimukset ja julkaisut > Lehdet > Diakonia-lehti
- Järvinen, Ritva; Lankinen, Aila; Taajamo, Terhi; Veistilä, Minna & Virolainen, Arja 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Helsinki: Edita.
- Jääskeläinen, Ilkka 2002. Diakoniatoiminnan muodot. Teoksessa Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä & Juhani Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 192–232.
- Jääskeläinen, Ilkka 2006. Osallisuus hyvä elämän mahdollistajana. Lapset, nuoret ja perheet seurakuntien tekemässä työssä. Teoksessa Jari Helminen (toim.) Elämä koettelee, tuki kannattelee. Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa. Jyväskylä: PS-kustannus, 91–116.
- Kananen, Jorma 2008. Kvantti. Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, Jorma 2011. Kvantti. Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kirkkohallitus 2009. Minäkö perhetyön tekijä? Suuntaviivoja perhelähtöisen työotteen vahvistamiseen seurakunnassa. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2009:10. Helsinki: Kirkkohallitus. Viitattu

1.1.2014. <http://sakasti.evl.fi> > Tutkimukset ja julkaisut > Julkaisut > Minäkö perhetyön tekijä?

Kirkon tiedotuskeskus 2006. Kirkon diakonia- ja kasvatustyöntekijät kohtaavat entistä enemmän lasten syrjäytymistä. Uutinen. Viitattu 17.2.2014.
<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/6E15C627B1EDD31DC2257129003BD309?OpenDocument&lang=FI>

Kirkon tiedotuskeskus 2013. Diakoniatyöntekijät tarvitsevat lisää resursseja perhetyöhön. Uutinen. Viitattu 10.3.2014.
<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/0/236429B826B72120C2257BE10032CDE5?opendocument&lang=FI>

Korhonen, Leena & Saarela, Pia 2004. Rakkaudesta perheiden arkeen. Näkökulmia Järvenpään seurakunnan diakonisen perhetyön kehittämiseen. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpään toimipaikka. Diakoninen sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 3.10.2014.
http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Jarvenpaa2004/0bdcd8_rakkaudesta_perheiden_arkeen.pdf

Lahti, Katja 2001. Näkökulmia lapsidiakoniaan – lapsen suoran tukeminen. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpään toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 3.10.2014.
http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Jarvenpaa2001/LahtiKatja.pdf

Luokkanen, Terhi & Metsänheimo, Elisa 2011. Lapsidiakonia Limingan rovastikunnan seurakunnissa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Oulun toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 22.2.2014.
https://www.theseus.fi/xmlui/bitstream/handle/10024/28679/Oulu_Luokkanen_Metsanheimo_2011.pdf?sequence=1

Malkavaara, Mikko 2007. Suomalaisen diakoniatyön taustat ja nykytilanne. Teoksessa Kari Latvus & Antti Elenius (toim.) Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 83–121.

Mattila, Kati-Pupita 2003. Lapsidiakonian käsikirja. Helsinki: Sininauhaliitto.

Metsämuuronen, Jari 2000. Metodologian perusteet ihmistieteissä. Helsinki: International Methelp Ky.

- Nikama, Hanna & Vahtera, Nina 2008. "Aikamoinen soppa keitettäväksi". Diakonisen perhetyön mahdollisuudet Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Järvenpään toimipaikka. Opinnäytetyö. Viitattu 3.10.2014. http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Jarvenpaa2008/06af99_Jrvenp_Nikama_Vahtera_2008.pdf
- Nätkin, Ritva 2003. Moninaiset perhemuodot ja lapsen hyvä. Teoksessa Hannele Forsberg & Ritva Nätkin (toim.) Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Helsinki: Gaudeamus, 16–38.
- Ojala, Eeva & Särkkä, Raisa 2012. Diakoniatyön taloudellinen avustaminen asiakkaan näkökulmasta Pieksämäen seurakunnassa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Pieksämäen toimipaikka. Opinnäytetyö. Viitattu 23.9.2014. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/52324/Ojala_Eeva_Sarkka_Raisa.pdf?sequence=1
- Orakoski, Pirkko & Tapaninen, Päivi 2010. Lähi- ja parisuhdeväkivalta. Diakonia 2/2010. Helsinki: Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa, 20–21. Viitattu 30.12.2013. <http://sakasti.evl.fi> > Tutkimukset ja julkaisut > Lehdet > Diakonia-lehti
- Pajuniemi, Raija 2008. Asiakkaan tarpeisiin vastaaminen ja autetuksi tuleminen hyvinkään seurakunnan diakoniatyössä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Helsingin toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 22.9.2014. http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Helsinki2008/ca1572_Helsinki_PajuniemiRaija_2008.pdf
- Pakanen, Kirsi 2006. Diakoniatyön perhetyön kehittämishanke. "Sellasta hyvää oloa ja just jaksamista..." Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän toimipaikka. Terveystieteiden edistämisen ja ehkäisevän työn jatkokoulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 22.9.2014. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/17867/TMP.objres.215.pdf?sequence=2>
- Routio, Pentti 2007. Kysely ja lomakehaastattelu. Viitattu 28.11.2013. <http://www2.uiah.fi/projects/metodi/064.htm#kysely>

- Rundgren, Marjo 2008. Perhediakonia vaikeissa olosuhteissa elävien perheiden tukena. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpään toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 13.3.2014.
http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Jarvenpaa2008/ac600a_Jarvenpa_a_Rundgren_2008.pdf
- Rättyä, Lea 2009. Diakoniatyö yksilöllisenä ja yhteisöllisenä auttamisena yhteiskunnallisessa muutoksessa. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos. Väitöskirja. Viitattu 23.9.2014.
http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-951-27-1309-7/urn_isbn_978-951-27-1309-7.pdf
- Rättyä, Lea 2012. Diakoniatyö yksilöiden ja perheiden parissa. Teoksessa Raili Góthoni, Riitta Helosvuori, Kalle Kuusimäki & Karolina Puuska (toim.) Kantakaa toistenne kuormia. Diakoniatyön perusteet ja käytäntö. Helsinki: Kirjapaja, 80–110.
- Sarvela, Hannakaarina & Pukari, Pirjo 2007. Perheiden parhaaksi - Asiakkaiden kokemuksista palvelujen kehittämiseen. Oulu: Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Viitattu 20.3.2014.
<http://www.sosiaalikollega.fi> > Poske > Julkaisut > Työpaperit ja muut julkaisut > Hankeraportteja > Perheiden parhaaksi
- Sevón, Eija & Notko, Marianne 2008. Perhesuhteiden omalakisuus. Teoksessa Eija Sevón & Marianne Notko (toim.) Perhesuhteet puntarissa. Helsinki: Palmenia, 13–26.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Talous- ja ruoka-apu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon yhteinen verkkopalvelu Evl.fi. Viitattu 15.12.2013. <http://evl.fi> > Apua ja tukea > Talous- ja ruoka-apu
- Suutala, Hillevi 2005. Perhe koostuu suhteessa olost. Diakonia 3/2005. Helsinki: Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa, 14–15. Viitattu 21.3.2014.
<http://sakasti.evl.fi> > Tutkimukset ja julkaisut > Lehdet > Diakonia-lehti
- Suviranta, Raili 2005. Kanssakulkijana perheen arjessa. Diakonia 3/2005. Helsinki: Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa, 8-11. Viitattu 20.3.2014.
<http://sakasti.evl.fi> > Tutkimukset ja julkaisut > Lehdet > Diakonia-lehti

- Tilastokeskus 2013a. Hyvinkää - Hyvinge. Viitattu 7.1.2014.
<http://tilastokeskus.fi> > Tuotteet ja palvelut > Tietoa alueittain > Kuntien avainluvut > Hyvinkää - Hyvinge
- Tilastokeskus 2013b. Perhe. Viitattu 6.1.2014. <http://tilastokeskus.fi> > Tietoa tilastoista > Käsitteet ja määritelmät > Perhe
- Tilastokeskus 2013c. Perhetyyppi. Viitattu 7.1.2014. <http://tilastokeskus.fi> > Tietoa tilastoista > Käsitteet ja määritelmät > Perhetyyppi
- Vehkalahti, Kimmo 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.
- Vilén, Marika; Hansen, Maija; Janhunen, Tarja; Kytöpuu, Katri; Salo, Saara; Seppänen, Paula; Seppänen, Sami & Tapio, Nina 2010. Perhe ja perhetyö. Teoksessa Marika Vilén, Paula Seppänen, Nina Tapio & Riikka Toivanen (toim.) Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja, 9-59.
- Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.
- Virtuaaliammattikorkeakoulu 2007. Ylemmän AMK-tutkinnon metodifoorumi. Kvantitatiivisen analyysin perusteet. Viitattu 15.12.2013.
<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464131489/1194289328583/1194289824724.html>
- Ylönen, Seppo 2013a. Vertti-ryhmä vahvistaa vanhempia ja lapsia. Artikkel. Hyvinkään seurakunta: Kirkonmäeltä-lehti 1/2013, 4. Viitattu 13.3.2014. www.hyvinkaanseurakunta.fi > Ajankohtaista > Kirkonmäeltä-lehti > Kirkonmäeltä-lehden arkisto
- Ylönen, Seppo 2013b. Rakennusaineita vanhemmuuteen. Vanhemmalta perusta lapsen itsetunnolle. Artikkel. Hyvinkään seurakunta: Kirkonmäeltä-lehti 5/2013, 8–9. Viitattu 23.2.2014.
www.hyvinkaanseurakunta.fi > Ajankohtaista > Kirkonmäeltä-lehti > Kirkonmäeltä-lehden arkisto

LIITE 1: Kyselyn saatekirje

Hei,

Opiskelen sosionomi(AMK)-diakoniksi Diakonia-ammattikorkeakoulussa Helsingissä. Teen opinnäytetyötä Hyvinkään seurakunnan diakoniatyölle diakoniatyön palveluja käyttävien lapsiperheiden vanhempien käsityksistä diakoniatyöhön ja sen palveluihin liittyen.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, mitä mieltä lapsiperheet ovat siitä työstä, jota diakoniatyöntekijät heidän parissaan tekevät. Opinnäytetyöni tarkoituksena on lisäksi osoittaa, miten diakoniatyötä voitaisiin kehittää vielä aiempaa paremmin lapsiperheiden tarpeisiin vastaavaksi.

Kyselyyn vastaamalla autat diakoniatyöntekijöitä kehittämään työtään ja voit vaikuttaa siihen, että perheesi saisi myös tulevaisuudessa perheenne tarpeisiin vastaavia palveluja ja apua.

Mikäli sinulla tulee jotain kysyttävää, voit kääntyä Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöntekijöiden puoleen.

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!

Ystävällisin terveisin

Mika Leppäaho

sosionomi(AMK)-diakoni -opiskelija

LIITE 2: Kyselylomake

Kyselylomake Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön palveluistaTiedot vastaajasta

Valitse vaihtoehtoista (1-2) sinua kuvaava vaihtoehto.

1. Olen sukupuoleltani nainen.

2. Olen sukupuoleltani mies.

Valitse vaihtoehtoista (3-11) sinua kuvaava vaihtoehto.

3. Olen iältäni 21–25 vuotta.

4. Olen iältäni 26–30 vuotta.

5. Olen iältäni 31–35 vuotta.

6. Olen iältäni 36–40 vuotta.

7. Olen iältäni 41–45 vuotta.

8. Olen iältäni 46–50 vuotta.

9. Olen iältäni 51–55 vuotta.

10. Olen iältäni 56–60 vuotta.

11. Olen iältäni jotain muuta, mitä? _____

Valitse vaihtoehtoista (12–22) perhettäsi kuvaava vaihtoehto/kuvaavat vaihtoehdot.

- 12.** Perheeseeni kuuluu lisäksi aviopuolisoni ja lapsemme.
- 13.** Perheeseeni kuuluu lisäksi avopuolisoni ja lapsemme.
- 14.** Olen yksinhuoltajaäiti ja perheeseeni kuuluu lisäksi lapseni.
- 15.** Olen yksinhuoltajaisä ja perheeseeni kuuluu lisäksi lapseni.
- 16.** Perheeseeni kuuluu lisäksi aviopuolisoni ja aikaisempien liittojen lapsi(a).
- 17.** Perheeseeni kuuluu lisäksi avopuolisoni ja aikaisempien liittojen lapsi(a).
- 18.** Perheeseeni kuuluu lisäksi aviopuolisoni ja aikaisempien liittojen ja yhteisiä lapsi(a).
- 19.** Perheeseeni kuuluu lisäksi avopuolisoni ja aikaisempien liittojen ja yhteisiä lapsi(a).
- 20.** Olen maahanmuuttaja ja perheeseeni kuuluu lisäksi puolisoni ja lapsi(a).
- 21.** Olen maahanmuuttaja ja perheeseeni kuuluu lisäksi maahanmuuttaja-taustainen puolisoni ja lapsi(a).
- 22.** Perheeseeni kuuluu lisäksi maahanmuuttaja-taustainen puolisoni ja lapsi(a).

Valitse vaihtoehtoista (23–28) perhettäsi kuvaava vaihtoehto.

- 23.** Perheeseeni kuuluu yhteensä kaksi ihmistä.
- 24.** Perheeseeni kuuluu yhteensä kolme ihmistä.
- 25.** Perheeseeni kuuluu yhteensä neljä ihmistä.
- 26.** Perheeseeni kuuluu yhteensä viisi ihmistä.
- 27.** Perheeseeni kuuluu yhteensä kuusi ihmistä.
- 28.** Perheeseeni kuuluu ihmisiä jokin muu määrä, mikä? _____

Hyvinkään seurakunnan diakoniatyötä käsittelevät kysymykset

Kuinka tärkeitä Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöhön ja sen palveluihin liittyvät asiat (kohdat 29–39) ovat perheesi elämässä? Merkitse vastauksesi rastilla mielipidettäsi vastaavaan kohtaan.

	Erittäin tärkeä	Tärkeä	En osaa sanoa	Melko tärkeä	Ei lainkaan tärkeä
29. avun saaminen taloudellisten haasteiden/ongelmien keskellä					
30. sielunhoito ja keskustelu hengellisiin asioihin liittyen					
31. opiskelun ja työelämän tukeminen					
32. terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen					
33. vanhemmuuden tukeminen					
34. avun saaminen pyrittäessä päihteettömämpään elämäntapaan					
35. maahanmuuttajuutta ja monikulttuurisuutta käsittelevä keskustelu					
36. väkivallasta/lähisuhdeväkivallasta keskustelu					
37. kohtaaminen ja toivon esillä pitäminen kuoleman ja surun kohdalla					
38. tuen saaminen rikoksettomaan elämäntapaan pyrittäessä					
39. Herusten mökin vuokraus					

Mitä mieltä olet seuraavista (kohdat 40–49) Hyvinkään seurakunnan diakoniatyötä ja sen palveluja käsittelevistä väittämistä? Merkitse vastauksesi rastilla mielipidettäsi vastaavaan kohtaan.

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En osaa sanoa	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
40. Diakonian näkökulmasta jokainen ihminen on tärkeä ja arvokas.					
41. Diakonia voi oikeasti auttaa ihmisiä heidän moninaisissa elämäntilanteissaan.					
42. Diakonian perheleirit tarjoavat perheiden vanhemmille loistavan mahdollisuuden irtaantua arjen rutiineista.					
43. Diakonian perheleireillä perheiden vanhemmat voivat virkistäytyä.					
44. Diakonian perheleireillä perheiden vanhemmat voivat saada vertaistukea.					
45. Diakonian perheleirien avulla perheiden vanhemmat voivat saada voimia arjen askareiden hoitamiseen.					
46. Diakonian päivystysvastaanotoilta perheet saavat apua ja tukea arkielämään liittyvissä haasteissa ja ongelmissa, kuten anomusten ja hakemusten laatimisessa sekä kaupassa käynnissä ja ruoanlaitossa.					
47. Diakonian antama talous- ja ruoka-apu auttaa merkittäväällä tavalla koko perhettä jaksamaan elämässä eteenpäin.					
48. Perheen jaksamista vaikeassakin elämäntilanteessa auttaa se, että diakoniatyöntekijät kannustavat, rohkaisevat ja antavat positiivista palautetta aina, kun perhe pääsee elämäntilanteensa suhteen eteenpäin pienenkin matkan.					
49. Diakonian myöntämät Herusten mökin mökkilomat tarjoavat perheille mahdollisuuden levätä ja virkistäytyä mukavassa ympäristössä.					

Mistä syystä perheesi on hakeutunut Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön avun piiriin? Valitse alla olevista vaihtoehdoista (50–65) ne, joiden takia perheesi on hakeutunut Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön avun piiriin.

- 50.** taloudelliset haasteet/ongelmat
- 51.** ihmissuhteet
- 52.** hengellisyys ja usko
- 53.** sielunhoito
- 54.** työelämään liittyvät kysymykset
- 55.** terveys ja hyvinvointi
- 56.** lapsen kasvatukseen liittyvät kysymykset
- 57.** päihteet ja niiden käyttö
- 58.** jaksamiseen liittyvät haasteet
- 59.** mielenterveys
- 60.** maahanmuuttajuus ja monikulttuurisuus
- 61.** väkivalta/lähisuhdeväkivalta
- 62.** kuolema ja suru
- 63.** rikoksiin ja rikollisuuteen liittyvät asiat
- 64.** Herusten mökin vuokraus
- 65.** muu syy, mikä? _____

66. Mitä mieltä olet Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöstä yleisesti? Minkä arvosanan Hyvinkään seurakunnan diakoniatyö mielestäsi ansaitsee asteikolla 1-5? Merkitse vastauksesi raksittamalla mielipidettäsi vastaava vaihtoehto.

1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
huono	tydyttävä	hyvä	kiitettävä	erinomainen